Všechno lepší v novém roce 2012, milí čtenáři!

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR | ROČNÍK XIV | ČÍSLO 149, PROSINEC 2011 | CENA 8 Kč

Dnes v čísle

ČESKÁ SPOLEČNOST „HNĚDNE“

Tak soudí nový předseda Českého svazu bojovníků za svobodu (s. 2)

EXTREMISMUS V NAŠEM DOMĚ

Varuje před ním Mirko Svoboda (s. 3)

NA OBZORU EUROASIJSKÁ UNIE?

Nad Putinovým projektem se zamýšlí Karel Dostál (s. 4)

TITO V DĚJINNÉM ZRCADLE

Před sto lety přišel za prací do Čech (s. 5)

VÝROČÍ UNESCO: RUDOLF TĚSNOHLÍDEK

Vzpomíná na něho česká spisovatelka Dagmar Štětinová (s. 6)

PO STOPÁCH PETRA I. V KARLOVÝCH VARECH

Léčil se zde před 300 lety – v letech 1711 a 1712 (s. 7)

Na Vánoce i na Muchu?

PRAHA (SV) – Kolem Muchovy Slovanské epopeje bylo v minulých dnech hodně zmatku, skupina mladých lidí z Moravského Krumlova dokonce přišla pěšky až do Prahy protestovat proti převozu díla do hlavního města. Ve chvíli před uzávěrkou tohoto vydání však trvá prohlášení pražského radního Lukáše Kauckého (ČSSD), že výstava kompletní Slovanské epopeje, tedy všech dvaceti jejích velkorozměrových pláten, by měla být v Praze otevřena před Vánocemi, a to ve dvoraně Veletržního paláce, v sídle Národní galerie, kde by měla být k vidění zatím po dobu dvou let.

Poklady Kremlu na Pražském hradě

Ruský prezident Medvěděv podruhé hostem Prahy ● Jeho předvoj přivezl velkou šanci pro český průmysl

PRAHA (Slovanská vzájemnost) – Na první prosincové dny připravil Pražský hrad před rokem avizovaný „zlatý hřeb“ svého letošního programu: otevření výstavy vzácných unikátů z historických sbírek moskevského Kremlu. Jde o expozici obsahující přes 130 ojedinělých cenností ilustrujících život na Rusi a v ruském panovnickém sídle v 16. a 17. století.

Spolu s ruským expremiérem Sergejem Kirijenkem (vpravo) patřila do Medvěděvova předvoje i dcera kosmonauta Jurije Gagarina Jelena, která výstavu kremelských pokladů jménem kremelského muzea dojednávala

Výstava, která je instalována v Císařské konírně, má trvat od 9. prosince do 4. března. Tak se na tom domluvily s ruskými institucemi Správa Pražského hradu a Ministerstvo kultury ČR. Myšlenka této unikátní výstavy se však zrodila v těch nejvyšších kruzích – na loňském setkání prezidentů obou zemí v Moskvě. Oba mají či měli výstavu zahájit.

Dmitrij Medvěděv v takovém případě přijíždí do Prahy ve dvou funkcích – jako dosavadní prezident Ruské federace, jemuž však mandát končí v březnu, a jako kandidát na funkci ruského premiéra, v které má po březnu vystřídat Vladimíra Putina. V parlamentních volbách, které se konaly 4. prosince, stál v čele kandidátky strany Jednotné Rusko, která – pokud se její vítězství potvrdí – se podle zvyklostí uchází o místo ruské „dvojky“, o funkci předsedy vlády.

Do Prahy je Medvěděv pozván prezidentem Václavem Klausem už podruhé, poprvé to bylo loni v dubnu, kdy se v našem hlavním městě zúčastnil podepsání rusko-americké odzbrojovací smlouvy START společně s americkým prezidentem Barackem Obamou. S naším prezidentem se ostatně sešel už několikrát, v rámci summitu Evropská unie – Rusko v roce 2008, dokonce ve vzdáleném Chabarovsku.

Prvním ruským prezidentem, který do Prahy oficiálně zavítal, byl Boris Jelcin jako host Václava Havla, druhým byl Vladimír Putin, jehož do Prahy pozval Václav Klaus. Medvěděv je pro Prahu třetím ruským prezidentem, přijíždějícím jako host.

Rosatom si vybral 15 českých firem

Zřejmě největší událostí „přípravy“ před návštěvou ruského prezidenta Medvěděva bylo – ať se tak plánovalo, nebo ne – mezinárodní fórum dodavatelů pro jaderný průmysl, pořádané ruskou mamutí firmou Rosatom každoročně, v Praze se však uskutečnilo poprvé.

Na tuto událost přicestoval do Prahy ruský expremiér Sergej Kirijenko (49), který byl v roce 1998, za prezidenta Jelcina jako 35letý, na pět měsíců předsedou ruské vlády. Dnes je to šéf mocné firmy, s kterou právě při této příležitosti podepsalo (25. 10.) patnáct českých firem smlouvy o spolupráci při výrobě a montáži zařízení pro budované bloky jaderných elektráren podle ruských technologií, a to v Rusku i jinde v zahraničí.

Jak řekl v Praze Kirijenko, **„ruští a čeští výrobci mají podobný technologický systém, stejné tradice, velké zkušenosti se vzájemnou spoluprací, a proto je logické, že mnoho nových externích dodavatelů se nám podařilo najít právě v českém průmyslu“.**

Mezi zmíněnými českými firmami je např. ČKD Group, Sigma Group, Škoda JS, Vítkovice, Královopolská RIA. Smlouvy byly uzavřeny bez ohledu na to, zda česká vláda pozve Rusko ke spolupráci při dostavbě jaderné elektrárny Temelín.

Smlouvy jsou jedním z důkazů, jaké důvěře se v Rusku těší český průmysl.

Rusko v této chvíli nabízí mnohem více pracovních příležitostí pro české podniky (než případný americký dodavatel pro Temelín) a hlavně dosud u nás málo představovanou perspektivu, že se česká práce může dlouhodobě podílet na jiných velkých ruských zakázkách.

Jednotné Rusko – přes 50 %

MOSKVA (SV) – V parlamentních volbách do Státní dumy Ruska, které se konaly 4. prosince, znovu zvítězila strana Jednotné Rusko, jejímž předsedou je Vladimír Putin. Jejím hlavním kandidátem byl dosavadní **prezident Dmitrij Medvěděv**. Strana získala přes 50 % hlasů.

Pořadí dalších stran: KS Ruské federace, Liberálně demokratická strana V. Žirinovského, Spravedlivé Rusko **(Podrobnosti na s. 4)**

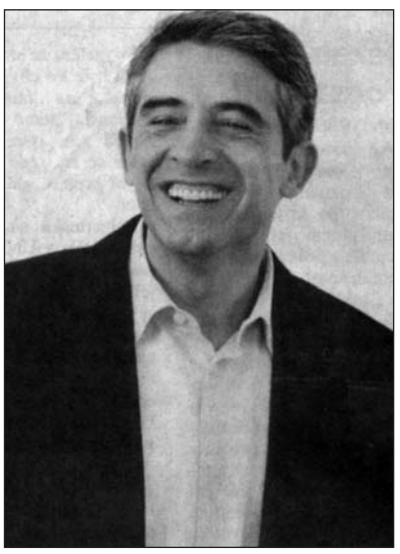
Bulharsko: Podnikatel prezidentem

SOFIA (SV) – Novým bulharským prezidentem se stal 47letý stavební podnikatel, podle tamějších zdrojů milionář, který úspěšně pronikl i na německý trh, **Rosen Plevneliev**, někdejší vědecký pracovník Akademie věd a také ministr místního rozvoje a veřejných prací ve vládě Bojka Borisova.

O jeho zvolení rozhodlo až druhé kolo prezidentských voleb 30. října. Převezme tak žezlo socialisty Georgiho Prvanova, jehož druhý mandát podle ústavy končí v lednu.

Plevneliev pochází z tábora bulharských pravicových sil a měl ve volebním klání výraznou podporu populárního premiéra Bojka Borisova, předsedy strany Občané pro evropský rozvoj Bulharska (GERB). Jde o něm pověst člověka, který preferuje umírněný, klidný a tolerantní dialog.

Volby vyhrál Plevneliev s náskokem asi pěti procent hlasů před socialistickým konkurentem, kterým byl Ivajlo Kalfin. Volební účast byla nízká – asi 42 procent.

Vodička v čele ČSBS

Plukovník v. v. ing. Jaroslav Vodička byl 3. října zvolen předsedou ústředního výboru Českého svazu bojovníků za svobodu – jako nástupce nedávno zemřelé Anděly Dvořákové a její dlouholetý místopředseda. Poprvé se širší veřejnosti představil 28. října v Pantheonu Národního muzea na tradiční oficiální oslavě státního svátku. Podstatnou část jeho vystoupení přinášíme na str. 2.

Vodička pochází z rodiny volyňských Čechů. Jeho otec se vrátil do staré vlasti jako příslušník 1. čs. armádního sboru v SSSR, matka je také volyňská Češka.

Vystudoval Vojenskou školu železničního a silničního vojska ve Valašském Meziříčí, později Vysokou školu zemědělskou v Praze. Mezitím prošel řadou občanských profesí a svou vojenskou kariéru zakončil před odchodem do důchodu jako provozář pluku naší armády v Žatci.

Karel Jaromír Erben

ŠTĚDRÝ DEN

Hoj, ty Štědrý večere,
ty tajemný svátku!
Cože komu dobrého
neseš na památku?

Hospodáři štědrovku,
kravám po výslužce;
kohoutovi česneku,
hrachu jeho družce.

Ovocnému stromoví
od večeře kosti,
a zlatoušky na stěnu,
tomu, kdo se postí.

(Úryvkem básně z Kytice K. J. Erbena /1811-1870/ si připomínáme 200 let od narození tohoto klasika české poezie)

Neušlo nám

KRONIKA

- **27. října** – Prezident USA Barack Obama přijal v Bílém domě českého premiéra Petra Nečase.
- 28. října – Český prezident udělil Řád Bílého lva třem vojákům 1. čs. armádního sboru v SSSR – brigádnímu generálu Mikuláši Končickému, plukovníku Janu Velikovi a plukovníku Václavu Djačukovi.
- 31. října - Podle Fondu OSN pro otázky populace dosáhl počet obyvatelstva zeměkoule sedmi miliard lidí, do konce století to prý může být deset miliard.
- 31. října – 107 členů UNESCO (ze 173) přijalo Palestinu do svých řad, USA a Izrael byly proti, s nimi hanebně i ČR.
- 8. listopadu – V ruském přístavu Vyborg se konalo slavnostní spuštění plynovodu Severní proud (Nord Stream), kterým poteče ruský plyn po dnu Baltu do Německa a dalších zemí západní Evropy. Oficiální ceremonie se zúčastnili Dmitrij Medvěděv a Angela Merkelová.

V Kyjevě zasedání MSV

KYJEV (Slovanská vzájemnost) – V Kyjevě se 25. listopadu konala Mezinárodní konference o norimberském procesu a o poučení z něho pro dnešek. Byla zahájena už po uzávěrce tohoto čísla. Pořádal ji Slovanský výbor Ukrajiny za předsednictví Nikolaje Lavriněnka.

Na konferenci odcestoval z Prahy i Jan Minář, předseda SV ČR a místopředseda Mezinárodního slovanského výboru (MSV). Po konferenci zasedl k jednání Mezinárodní slovanský výbor, poprvé od loňského listopadového Všeslovanského sjezdu. O jeho jednání budeme informovat v příštím čísle SV.

(Pokračování rubriky na s. 2 a dále)

Neušlo nám

■ Historie: 20 let od zániku SSSR

Ano, je to už dvacet let, co téměř 300 milionů občanů SSSR ulehlo večer k spánku a probudilo se v různých státech. Nehledě na výsledky referenda z března 1990 o zachování Svazu sovětských socialistických republik, tento stát, druhá supervelmoc světa, zanikl.

Způsobili to za zády tehdy ještě legitimního prezidenta SSSR Michaila Gorbačova, nikoliv však bez jeho vědomí, tři lidé – **Boris Jelcin** jako prezident Ruské federace, **Leonid Kravčuk** jako prezident Ukrajiny a předseda Nejvyššího sovětu Běloruské SSR **Stanislav Šuškevič.** K podpisu jejich dohody, známé jako „bělovežské“, došlo 7. prosince 1991 v běloruské státní rezidenci v Bělověžském pralese na západě země za účasti tří předsedů vlád a dalších (hlavních) organizátorů z ruské strany: Jegora Gajdara, prvního vicepremiéra ruské vlády, který měl zformulovat text dohody, dvou dalších vicepremiérů Gennadije Burbulise a Sergeje Šachraje a ministra zahraničních věcí Andreje Kozyreva. Jelcin a Šuškevič dokonce zavolali z rezidence americkému prezidentovi Georgovi Bushovi st., který byl jejich sdělením pochopitelně velice potěšen. Bělověžské trio tak v podstatě dokonalo převrat, ke kterému pod vedením Borise Jelcina došlo v srpnu 1991 v Moskvě.

Na troskách SSSR vzniklo pak koncem prosince 1991 **Společenství nezávislých států,** do něhož už nevstoupily tři svazové republiky – Litva, Lotyšsko a Estonsko, a později z něj vystoupila Gruzie.

Jedině V. V. Putin měl smělost nazvat událost, k níž v Bělověžském pralese došlo, „největší geopolitickou katastrofou 20. století“.

■ Samozřejmě: Páchlo to naftou

Francouzský list Libération počátkem září uveřejnil dopis Národní přechodné rady Libye adresovaný katarskému emírovi jako prostředníku mezi povstalci a Francií o podmínkách, podle kterých připadne Francii za její podporu libyjských povstalců **35 procent celkových zásob surové ropy v zemi.**

Dopis byl podepsán 3. dubna 2011, pouhých sedmnáct dní po přijetí zneužité rezoluce Rady bezpečnosti OSN číslo 1973, jež stiskla spoušť války s plukovníkem Kaddáfím. V českém informačním prostoru tento usvědčující dopis 24. října v Právu prozradil bezpečnostní analytik Miloš Balabán.

Pokud jsme o tom pochybovali, máme to jako na talíři: i v případě francouzsko-britsko-americké agrese do Libye to páchlo naftou.

O tom, že agresorům o žádnou bohulibou ochranu civilistů nešlo, nemáme žádný důvod pochybovat.

■ Jirásek a 28. říjen

ČT 2 odvysílala 28. října dokumentární film Živý mrtvý Alois Jirásek (režie I. Stehlík), který na mnoha dokumentech a slovy různých komentátorů připomněl život a dílo slavného českého historika a spisovatele Aloise Jiráska, zejména jeho romány popularizující českou historii jako Filosofská historie, Psohlavci, F. L. Věk, Temno aj.

V druhé polovině 19. století mocně ovlivnil českou veřejnost myšlenkami na obnovení české samostatnosti. I když někteří účastníci pořadu považovali za nutné módně si rýpnout jak do hrdiny pořadu, tak i do jiných veličin, například do Zdeňka Nejedlého, dokument vcelku vyzněl poučně a vlastenecky. I když to nikdo z jeho spolutvůrců neřekl nahlas, ale už to, v který den byl pořad vysílán (v den státního svátku), šlo o televizní čin chvalitebný: přesvědčivě totiž doložil, možná že i proti vůli „české“ televize, že i Alois Jirásek se svým dílem zasloužil o 28. říjen 1918.

■ Upřesňujeme

Naší autorce Dagmar Štětinové vyšla letos opakovaně kniha **Z rytířských dob Čech a Moravy**, čímž upřesňujeme glosu s titulkem „31. knížka Dagmar Štětinové“ z minulého čísla v této rubrice. Své blahopřání rádi opakujeme. (red.)

(Pokračování rubriky Neušlo nám na dalších stranách)

Stránku 1. a 2. připravil a redigoval Zdeněk Hoření.

Česká společnost „hnědne“

Prohlásil to nový předseda Českého svazu bojovníků za svobodu

PRAHA (SV) – Varování před „hnědnutím“ naší společnosti jako odkaz nedávno zesnulé Anděly Dvořákové zdůraznil nový předseda ČSBS Jaroslav Vodička ve svém prvním vystoupení na oslavě konané tradičně ve státní svátek 28. října v Pantheonu Národního muzea.

Měl na mysli jak stoupající projevy rasismu, tak i zapomínání příčin, kvůli kterým přišel v sousedním Německu k moci nacismus. Minulost se nám tak promítá do současnosti, řekl, a nějakým způsobem se odrazí rovněž v budoucnosti.

Nelze podceňovat ani události ve Šluknovském výběžku či Ústí nad Labem. Podle odhadu je u nás na 400 ghett obývaných desetitisíci Romů, jež jsou bez práce. Tato skutečnost, nebude-li se důsledně řešit, může mít neblahé důsledky. Jsme v tomto směru zajedno s některými bezpečnostními analytiky, kteří sociálně vyloučené skupiny pokládají dokonce za mnohem větší hrozbu pro naši zemi než zatím ještě zanedbatelný terorismus.

Sociální politika této země je podle něho nastavena tak, že žene lidi do bídy. A ty, kteří v ní už jsou, sráží na úplné dno. Těžkooděnci tady nic nevyřeší. Snad jen určitou konkrétní situaci. Nikoliv podstatu problému.

Obce od státu nedostávají tolik finančních prostředků, kolik by potřebovaly na aktivní politiku nezaměstnanosti, což logicky vede k napětí v regionech s vysokou nezaměstnanosti. Ukazuje se, dodal, že neviditelná ruka trhu, kterou určití politici považují za div ne všemocnou, nic neřeší. A tak místo aby stát uvedené problémy řešil v rámci dlouhodobé promyšlené koncepce, možná i v řadu generací, reaguje na bezesporu nutné úspory neustálým škrtáním. Jenomže utahovat si opasek nelze donekonečna.

Potřebu šetřit nezpochybňujeme, nelíbí se nám však způsoby, jakými by se měla realizovat. Je logické, že nespokojenosti lidí čím dál hlasitěji využívají i extremistické síly, uvedl Jaroslav Vodička.

Co pro vás znamenal Vsetín?

Zeptali jsme se:
Jaký hlavní dojem jste si odvezli ze slovanského aktivu ve Vsetíně?

● JAN MINÁŘ: Aktiv SV ČR konaný 15. října ve Vsetíně mě potěšil početnou účastí moravských stoupenců slovanské vzájemnosti. Potěšil mě i věcností všech, kteří na něm vystoupili v diskusi. Potěšil mě i „překvapením“, které bylo mimo očekávaný program: vysazení slovanské lípy uprostřed Vsetína, což je předobrá tradice od chvil, kdy jsme ji vysazovali ve dnech pražského Všeslovanského sjezdu v Praze. Na Moravě, kde o tuto iniciativu dbá zejména Vlastenecké sdružení antifašistů, je to záležitost téměř masová, o to hlouběji se před moravskými přáteli klaním.

Moravští přátelé byli a jsou obětavými vlastenci a je na ně spolehnutí. Po tak zdařilém aktivu připraví předsednictvo SV ČR podobnou akci i v příštím roce.

● VLADIMÍR MLEJNECKÝ: Aktiv hodnotím určitě kladně. Ukázalo se, že je dobře, když vyjedeme do vzdálenějších míst, kde také žijí naši stoupenci. Všichni jsou tzv. normální občané, na které nejvíce dopadá všeobecný rozklad našeho státu, nastoupený před dvaceti lety.

Považuji vsetínský aktiv také za pobídku k větší snaze přenést naši vlasteneckou a slovanskou činnost více do krajů. Přispívat tímto způsobem ke vzniku pevnější struktury SV ČR, po níž je občas voláno. Nemám na mysli nějaké zběsilé ježdění z místa na místo. Vždyť bez organizačního úsilí členek a členů SV ze Vsetína a Vsetínska či dalších přátel z jiných vlasteneckých sdružení by náš aktiv nezanechal takový dobrý pocit. Napadá mě tedy myšlenka: Co uspořádat příští mimopražský aktiv SV ČR v Plzni?

● JANA VACKOVÁ: Především jsme si připomněli kontinuitu zdravých kořenů a zdrojů našeho humánního usilování a tomu odpovídala ve Vsetíně naše poklona slovanské lípě, která tam byla v parku zasazena. Zde přednesené verše Dagmar Štětinové a Ewy Konečné jako by prosily lípu o ochranu před zlovolným vykrádáním slovanské tradice. Co jiného je zneužití vysokého vojenského vyznamenání Zlatá lípa jeho udělením vrahům Mašínovým? Myslím, že symbolické vysazování slovanské lípy je v plném souladu například se zasazováním Stromu míru a Stromu nenásilí, organizované školami vždy 21. září k Mezinárodnímu dni míru OSN. Zasazeno bylo už 600 000 těchto stromů ve 150 zemích, a to z iniciativy mezinárodních organizací LEAF a ENO zabývajících se ochranou lesů a životního prostředí. U nás byly nedávno zasazeny v Šumperku a v Přerově (Učitelské noviny č. 34 a č. 35).

Nepatří vsetínská lípa – byť zatím neoficiálně – do tohoto nádherného společenství míru, nenásilí a kontinuity života?

● EVA HOLEČKOVÁ: Vsetín byl skvělý! Až na drobné technické problémy, které se vyřešily na místě, jsem s jeho organizací spokojena. Vlasta Babovcová měla perfektně zajištěn sál i stravování. Jednání bylo na velmi dobré úrovni, kritické, věcné. Lípa byla perfektně zajištěna, včetně povolení a zabezpečení z Městského úřadu. Zbývalo doplnit program, a když se přihlásili antifašisté z Olomouce s básní Ewy Konečné a Helenka Poláková s básní Dagmar Štětinové, bylo po starostech. A tak lze Vsetínským popřát do další činnosti – vytrvejte!

● KAREL DOSTÁL: Napsat, že vsetínský aktiv „předčil naše očekávání“, by bylo neodpustitelné klišé. Byla to bomba, Vlastičko Babovcová, když jsme nakoukli do plného sálu, kde jsem pak jen těžko hledal volnou židli. Padlo tam mnoho dobrých slov a hodně užitečných myšlenek a námětů. Jen nejdůslednější prosazovatel moravského aktivu, náš šéfredaktor, se slova vzdal. Prý za něj mluví na stolech připravené výtisky Slovanské vzájemnosti.

Už bych asi měl přestat být osobní, ale nejde to. Po více než šedesáti letech jsem se tam totiž setkal s Pepíkem Liškou. Sváděli jsme spolu tehdy klukovské souboje v jedné přípražské ulici. A tady se, dnes již šediví, sejdeme na společném antifašistickém kolbišti na moravském poli.

Takže ještě jednou – díky, vsetínští přátelé!

Publikace o kyjevském sjezdu

SV ČR vydává ke konci roku publikaci **Desátý, kyjevský**, která přináší základní informaci o Všeslovanském sjezdu, jenž se konal loni v listopadu v Kyjevě.

Bude v prodeji v sekretariátu SV ČR u Evy Holečkové (mobil 728 009 737).

Čtvrté vydání „Živých hodnot“

Kniha Živé hodnoty Masarykova Československa vychází, jak nás informovala naše spolupracovnice Stanislava Kučerová z Brna, už počtvrté. Připomeňme, že jde o sborník z konferencí k 90. výročí vzniku ČSR, konaných v říjnu 2008 v Brně. Autory vystoupení jsou významné osobnosti, jako Pavel Rychetský, Zdeněk Mahler, Rudolf Kvaček, Jan Keller, Rajko Doleček aj. Sborník lze objednat na adrese Masarykova dělnická akademie, Masarykova 31, 602 00 Brno.

Čtyřicítka ruského střediska

Světově známá ruská básnířka Marina Cvetajevová, jejíž život i tvorba jsou až dojemně značně spojeny s Československem (strávila zde více než dva roky v emigraci), byla poprvé přeložena do češtiny už v roce 1916, a to v Ostravě neznámým překladatelem. Tuto nespornou zajímavost jsme se dozvěděli v Ruském středisku vědy a kultury (30. 10.) od doc. Galiny Vaněčkové, předsedkyně Společnosti Mariny Cvetajevové.

Její diskusní příspěvek ozdobil závěrečnou akci pořádanou na počest 40. výročí činnosti této ruské instituce se sídlem v Praze - Dejvicích (Na Zátorce 14). O významu střediska v česko-ruských vztazích hovořilo několik řečníků, například přední český politolog a historik prof. Oskar Krejčí.

Dostal jsem slovo i já a za Slovanský výbor ČR jsem vysoce ocenil všechnu tu drobnou, trpělivou a mnohostrannou každotýdenní činnost, kterou pro českou veřejnost toto ruské středisko vykonává. Právě naše sdružení nemůže zapomenout na pomoc, která mu byla v jeho prostorách ještě v původní budově v Rytířské ulici v Praze 1 poskytována při přípravě pražského Všeslovanského sjezdu v roce 1998 a také nejednou později v nových prostorách v ulici Na Zátorce v Dejvicích.

Připomněli jsme si na této akci také skutečnost, že otevření současného střediska (pod tehdejším označením Dům sovětské vědy a kultury), se před 40 lety zúčastnili vysocí činitelé obou zemí – Leonid Brežněv, generální tajemník KSSS, Alexej Kosygin, předseda sovětské vlády, a jejich českoslovenští partneři Gustáv Husák a Lubomír Štrougal.

Otevření této ruské kulturní, vědecké a informační instituce v srdci Prahy – nedlouho po smutném osmašedesátém roce – bylo krokem navýsost moudrým, jak to ostatně prokázala čtyři minulá desetiletí, kdy při různých akcích, od výstav po filmová představení přes výuku ruštiny, zápůjčky ruských knih, po vynikající koncerty a slavnostní česko-ruská shromáždění, prošlo Ruským střediskem vědy a kultury mnoho desítek tisíc českých lidí a samozřejmě i ruských spoluobčanů žijících v Praze. Činnost střediska ovšem vychází i daleko za hranice hlavního města.

Slovanská vzájemnost využívá této příležitosti, aby pracovníkům tohoto střediska srdečně poblahopřála k 40. výročí činnosti a popřála mnoho dalších úspěchů na poli česko-ruských přátelských vztahů.

Zdeněk Hoření

Byli jsme u toho

❒ **Další protivládní demonstrace** se konala v Praze 22. října. Na čtyři tisíce jejích účastníků, kteří se na výzvu sdružení ProAlt shromáždili na náměstí Republiky, prošlo poté za provolávání různých hesel středem města až ke Strakově akademii, kde k nim na závěr promluvili předsedové čtyř politických stran.

❒ **Výročí vyhlášení Československa** si 28. října připomnělo tradiční shromáždění za účasti několika ústavních činitelů v Pantheonu Národního muzea. Byla přítomna i delegace SV ČR v čele s Janem Minářem.

❒ **Chrámem sv. Víta** zněla 30. října v rámci zádušní mše sloužené pražským arcibiskupem Dominikem Dukou jména 294 čs. vlastenců zavražděných v roce 1942 v koncentračním táboře Mauthausen. Tito vlastenci patřili do okruhu pomocníků čs. parašutistů, kteří v květnu 1942 vykonali spravedlivý rozsudek nad katem českého lidu Heydrichem.

❒ **Kam směřuje dnešní Rusko?** Na toto téma odpovídal šéfredaktor SV Z. Hoření na besedě konané 16. 11. v Praze.

❒ **Ve dnech odvozu zbývajících Muchových pláten** z Moravského Krumlova poslalo předsednictvo SV ČR starostovi města Tomáši Třetinovi dopis s morální podporou: „Jsme toho názoru, že toto významné dílo by mělo být nadále ponecháno na Moravě.“

❒ **Letošní Velké kunratické,** 3,1 km dlouhého lesního běhu nedaleko Prahy, se v listopadu zúčastnila i Slovanská vzájemnost, jmenovitě její redaktor Jan Jelínek, který startoval v kategorii veteránů. Není podstatné, kolikáté místo obsadil. Ale – doběhl. A to je hlavní. Blahopřejeme!

*Na čestném pohřebišti Rudé armády na Olšanských hřbitovech v Praze je stavební ruch. Probíhá tam oprava náhrobků: staré betonové jsou postupně už čtvrtým rokem nahrazovány kamenem (viz snímek našeho spolupracovníka **Vlastimila Hloupého**). Opravu pohřebiště provádí ruská strana.*

Z cesty na Moravu a zpět

Aktivy bývají různé, některá „rokování“ nám dodají podnět k další činnosti, jiná jaksi zapadnou. Ten vsetínský byl povzbuzením a vpravdě zdařilý. Moravské prostředí je mi blízké, vždyť naše rodina byla – dá se říct – československá. Příbuzné jsme měli v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Já jsem se narodil na Slovensku a školy jsem zažil ve všech částech naší republiky, včetně někdejší Podkarpatské Rusi. Po vsetínském aktivu jsem navštívil ještě Opavsko a Hradec nad Moravicí, kde také žili moji prarodiče. Cestou jsme jeli přes rodiště našeho národního velikána Františka Palackého – Hodslavice – a vše nám přálo včetně počasí. Naskýtá se otázka: pro koho dnes platí přísloví „v Praze je blaze“? Nepatří spíš i Muchova Slovanská epopej více na Moravu než do Prahy?

Mirko Svoboda

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Slovanský svět není v závětří

Také ve slovanských zemích jsou patrny nebezpečné příznaky šovinismu, rasově motivované nenávisti a náboženské nesnášenlivosti, včetně antisemitismu.

Lze uvést mnohé příklady těchto nebezpečných tendencí, které v konečném výsledku oslabují i naše slovanské hnutí a zanášejí do něj cizorodé prvky. Lze sice poukázat na to, že podobné jevy můžeme zaznamenávat i v neslovanských zemích, ale to není omluvným argumentem, který by bylo možno přijmout.

V poslední době došlo k několika excesům, jež si zaslouží naši pozornost.

V Rusku se slaví již po několik roků 4. listopad jako státní svátek – jde o reminiscenci osvobození Moskvy od polské okupace v roce 1612. Jiné, daleko významnější datum, které bylo spojeno s výročím Velké říjnové socialistické revoluce a připadalo na 7. listopad, v dnešním Rusku již formou státního svátku není od roku 2005 připomínáno.

4. listopad je pak každoročně slaven jako Den národní jednoty. Letos byl – jak bylo zaznamenáno i v četných sdělovacích prostředcích, a to nejen u nás – zneužit k extremistickým vystoupením. V Moskvě se jich účastnilo tisíce převážně mladých lidí. Konal se zde tzv. Ruský pochod. Jak jsme se mohli dočíst podle vůdce extremistů Dmitrije Domuškina, sešlo se celkem 25 tisíc občanů Ruska. Transparenty s nápisy *„Rusko Rusům“* a hesla *„Moskva je ruské město“* však dokreslují charakter demonstrace.

Všimněme si ještě jednoho data, a to 11. listopadu. Jde o celosvětově připomínaný Den veteránů. Před řadou let – v roce 1918 – bylo tehdy Německo přinuceno podepsat příměří a skončila tragédie první světové války, která byla rozpoutána Rakousko-Uherskem a Německem. Úcta ke všem obětem nejen této světové války je smyslem a dá se říct i varováním, které je spojeno právě s Dnem veteránů.

Poláci v tento den slavili výročí své nezávislosti, kterou na konci první světové války získali po více než staletém rozdělení a okupace své země cizími mocnostmi. Také v tento den letos došlo v Polsku k střetům mezi demonstranty a policií.

Z iniciativy ČR byl v Čeljabinsku letos odhalen památník na paměť českých legionářů (Foto ČTK)

Všimněme si ještě jedné skutečnosti. V ruském Čeljabinsku na Sibiři byl v rámci českého projektu „Legie 100“ odhalen pomník československých legionářů. Lidové noviny uveřejnily 3. listopadu 2011 besedu historiků o legionářích pod názvem Neblahá tradice hodná veškeré úcty? Podle názoru jednoho z nich Petra Zídka **„Úloha legií pro vznik Československa je nepochybná, ale možná bychom se měli zamýšlet, zda rozbití Rakouska a vznik československého státu bylo pozitivním krokem.“**

Ponecháváme úsudku čtenářů zhodnocení tohoto nestydatého výroku a v souvislosti s již uplynulým letošním svátkem 28. října a také Dnem veteránů si klademe otázku, zda dostatečně si vážíme všech obětí, které za zrod Československa v první a následně i druhé světové válce přinesli Češi a Slováci i další občané našeho státu, včetně tehdejší Podkarpatské Rusi.

Prezident republiky Václav Klaus přednesl u příležitosti 28. října ve Vladislavském sále Pražského hradu projev, v němž apeloval k návratu k osvědčeným hodnotám. Poukázal i na to, že soudržnost naší komunity má vážné a spíše narůstající trhliny, **nedůvěra jedněch společenských skupin vůči druhým je poměrně vysoká**. To se týká nejrůzněji vymezených většin a menšin vůči sobě navzájem, to se týká politických stran, politiků a občanů, cílených, koncentrovaných zájmových skupin vůči většinové neorganizované společnosti Romů a Neromů, bohatších a chudších, respektive bohatších a těch, „kteří se za mluvčí těch chudších hlasitě prohlašují“. Lze dodat, že **také v naší společnosti jsme svědky stále častějších šovinisticky a bohužel i rasově podbarvených konfliktů a různých střetů,** .svědčících o jejím stavu, zdaleka ne uspokojivém

Bylo by možno uvést řadu příkladů z dalších slovanských zemí o některých nežádoucích projevech narušujících jejich soudržnost (např. konflikty extremistického charakteru nebo s rasovým podbarvením na Slovensku, složitou situaci na Ukrajině, kde v její západní části došlo svého času k protiruským provokacím, dostatek informací je též o extremistických, ba i nábožensky motivovaných problémech jižních Slovanů). Osobitá je pak situace ve slovanských komunitách žijících dlouhá léta v zahraničí, mnohdy málo a objektivně informovaných o „stavu věcí“ v jejich někdejší vlasti a již více orientovaných na země, jež se jim staly novou „vlastí“.

Slovanský svět prochází složitým obdobím. Mění se jeho tvářnost. Přetrvávají však pouta vzájemných vztahů, kulturních i dalších tradic, jazyková blízkost a příbuznost. Idea slovanské vzájemnosti je stmelující a nosnou i pro slovanské hnutí, a to nejen u nás! Nenechme ji zaplevelit cizorodými vlivy.

Docent JUDr. Mirko Svoboda, CSc.

Slovanské Kosovo očima T. G. Masaryka

Nemalých lží byli jsme u nás svědky v souvislosti s Kosovem a Metohijí. Dosud si pamatujeme ostudné prohlášení V. Havla o „humanitárním“ bombardování Srbska, které bylo u nás proneseno jako memento, kam až může v nenávisti klesnout pokrytecký politik, zaštiťující se klamem jím hlásané „pravdy a lásky“, zahalující pravou podstatu bludných představ jejího hlasatele.

Již před časem vyšel Sborník z konferencí k 90. výročí vzniku ČSR v Brně, které se konaly 22. a 23. října 2008. Obsahuje nemálo přínosných statí a byla by škoda nepřipomenout si alespoň jednu z nich, jejíž autor je prof. MUDr. Rajko Doleček, DrSc., a je věnována názorům Masaryka o Kosovu (s. 168-172, cit. Sborníku, vyd. Občanským a odborným výborem ve spolupráci se statutárním městem Brnem a Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně).

T. G. Masaryk jako symbol

Autor uvádí, že **„náš první prezident zůstává symbolem bojovníka za pravdu, ochránce nespravedlivě pronásledovaných i přítele Jihoslovanů“.**

Po událostech posledních dvou desetiletí nejen v oblasti někdejší Jugoslávie, ale i jinde na světě (např. Irák), si téměř každý uvažující člověk klade otázku, co by tomu asi řekl Masaryk. Dále Doleček pak pokračuje: „a co teprve oloupení Srbska o ‚kolébku‘ srbství Kosovo a Metohiji, a protizákonné předání vlády nad touto srbskou ikonou lidem se zločineckou minulostí, pašerákům drog, obžalovaným za četné vraždy?“ Bez výhrad lze souhlasit s názorem Rajko Dolečka, že by se Masaryk propadl hanbou nad zostuzením naší zahraniční politiky.

Na straně srbského lidu

Profesor Doleček seznamuje čtenáře s některými názory T. G. Masaryka, konkrétně s nevelkou knížkou **Slovanské problémy**, která vyšla v Praze v roce 1928. Zde Masaryk – jak říká – „jasnozřivě a jednoznačně uvádí historickou pravdu“, kterou představitelé Západu i část domácích politiků a médií během posledních dvou desetiletí falšují.

O Kosovu a Metohiji, o tzv. Starém Srbsku, Masaryk píše: **„Vztahy Srbů a Albánců jsou velmi nepřátelské, protože turecký tlak na Srby se uskutečňoval přes Albánce...“** TGM jednou větou informuje o krutých následcích toho, že si osmanská (turecká) říše během 16.-18. století „koupila“ islamizované albánské předáky, „dala jim tituly agů, begů, pašů a zajistila tak tvrdé postupy proti pravoslavným Srbům. Po turecké okupaci (14.-15. století) veliká většina Albánců totiž přijala islám“.

Masaryk dále píše o odchodu (vyhnání) kolem 500 000 Srbů z Kosova a Metohije během dvou století a o následné obrovské ekonomické zátěži z těchto uprchlíků pro osvobozující se Srbsko z turecké říše, za jejíž „ochránce“ se v té době muslimští Albánci pokládali. **„Takový byl neúprosný tlak Albánců proti Srbům. Albánci oloupili Srby, odebrali jim jejich půdu: takovým způsobem bylo Staré Srbsko albanizováno.“** Albanizace probíhala zcela nemilosrdně po celá staletí.

Balkánská dramata na pokračování

Prudké etnické změny na Kosovu a Metohiji nastaly – podle autora – koncem 17. století. Do té doby byla převaha slovanských obyvatel oblasti, Srbů, celkem jednoznačná. Za velikého stěhování Srbů (1690) pod vedením patriarchy Arsenije III. Crnojeviče uprchlo do Uher z oblasti řádově 150 000 až 200 000 proti Turkům vzbouřených Srbů, spolu s nevelkým počtem Albánců-křesťanů před zvěrstvy Turků a Albánců-muslimů. Bylo to v době ústupu rakouského vojska, které se dostalo až do Makedonie po turecké porážce u Vídně v r. 1683. Pak přišly další masové útěky Srbů během 18. století za opakovaných rakousko-tureckých válek, po rychlých ústupech rakouského vojska, za protitureckého povstání Srbů v bělehradském pašaliku (1804 a 1815), kolem krymské války (1853 až1856), za srbsko-černohorsko-ruské války proti Turecku (1876-1878), za řecko-turecké války koncem 19. století. Vše to mělo za následek další etnické změny v neprospěch slovanského obyvatelstva. Masaryk, jak dokládá autor, měl Srby rád, vážil si jejich neutuchající odvahy a obětavosti v bojích za svobodu, jejich státotvornosti.

Před první světovou válkou TGM Srbské království opakovaně navštívil. V těch dobách kolem anexe Bosny a Hercegoviny (1908), kdy Rakousko-Uhersko připravovalo válku proti Srbskému království, měl už náčelník generálního štábu Conrad von Hötzendorf plány připraveny. Rakousko-Uhersko se bálo vlivu svobodného Srbska na jihoslovanské národy, Srbsku tehdy říkali „jihoslovanský Piemont“.

Nadšená mládež z Chorvatska a Slovinska, mnozí z nich odchovanci Masaryka z pražské univerzity, jezdila do „svobodného Bělehradu“.

Nezapomenutelné stopy TGM

A tady se profesor Masaryk nezapomenutelně zapsal do povědomí Srbů a Chorvatů, když jako poslanec předlitavského parlamentu ve Vídni zostudil rakousko-uherskou justici během tzv. velezrádného procesu, ve kterém se tehdejší bán Chorvatska Pavel Rauch na základě prokázaně podvržených dokladů snažil rozbít vládnoucí chorvatsko-srbskou koalici v Chorvatsku obžalobou 53 srbských „velezrádců“, později i chorvatského předáka koalice Franji Supila.

Ke lživé obžalobě se připojil sérií vykonstruovaných fám ve vídeňském populárním časopisu Neue Freie Presse i rakouský historik Heinrich Friedjung. Vše skončilo pro Rakousko-Uhersko velikou ostudou, fiaskem, když ještě chorvatsko-srbská koalice obžalovala Friedjunga, že používal podvržené dokumenty. Nebojácný a pravdu milující Masaryk zde vystupoval jako svědek. Proto byly v mnoha městech Jugoslávie nazvány ulice po Masarykovi. Masarykova zůstala jen v Bělehradě, v Záhřebu i Sarajevu byly zrušeny za pomoci Západu nastolených nových režimů (Tudjman, Izetbegovič), kterým se nelíbilo přátelství Masaryka k Srbům, Jugoslávii.

Profesor Doleček uvádí i řadu dalších skutečností z našich přátelských vztahů s národy Jugoslávie, včetně účasti Čechů v bojích proti Rakousku-Uhersku za první světové války. Pozoruhodná je též okolnost, že v této době cestovali profesor Masaryk i Edvard Beneš s pasem Srbského království. Dost Čechů bylo v jednotce legendárního podplukovníka Vojina Popoviče. Řada z nich se v rámci srbské armády účastnila bojů s albánskými bojůvkami (placenými z Rakouska-Uherska) během zoufalého ústupu za zimy 1915-1916, přes nebetyčné albánské hory k moři. Po odvezení spojeneckými loďmi na Krétu a do severní Afriky a po reorganizaci srbská armáda včetně Čechů po převezení do řecké Soluně bojovala na soluňské frontě.

Na srbské straně i Štefánik

Na srbské straně bojoval také Milan Rastislav Štefánik, v rámci svého boje za svobodné Československo. Několik českých dobrovolníků dostalo nejvyšší srbské vojenské vyznamenání „Karadjordjevičovu hvězdu“. Na srbské straně bojovali i slovenští dobrovolníci. Srbská armáda osvobodila Bělehrad 1. listopadu 1918. Osvobozeno bylo i Kosovo a Metohije.

Stať prof. Rajko Dolečka je přínosná svými fakty pro naše čtenáře. Přátelství mezi Čechy, Slováky a jihoslovanskými národy bylo zpečetěno také společným bojem za druhé světové války a nemůže být zničeno ani některými jeho dočasnými narušiteli. Hluboké city sounáležitosti našich i jihoslovanských národů byly rozvíjeny po vítězství nad společným nepřítelem a trvají dosud, vzdor agresivnímu rozštěpení Jugoslávie a rozdělení Československa.

-da.

O českém vystěhovalectví

Etnologický ústav AV ČR vydal zajímavý přehled nazvaný **Etapy českého vystěhovalectví** , jehož autor je Stanislav Brouček. Publikován byl sice již v roce 2003, ale několik let, jež uplynula od jeho vydání, mu neubírá nic na jeho přehlednosti. Přetiskujeme část o českém vystěhovalectví na území bývalé Jugoslávie, kam v minulosti směřovalo mnoho českých exulantů za novým domovem.

„Vystěhovalectví na území bývalé Jugoslávie vytvořilo tři jazykové ostrovy v Chorvatsku, Vojvodině, a Bosně a Hercegovině. Jiní čeští emigranti skončili rozptýleně v Srbsku, Slovinsku a na dalmátském pobřeží. Nejstarší českou osadou v Chorvatsku bylo Ivanovo Selo, osídlené Čechy v roce 1826 (dnes je to součást obce Grubešno Polje v Bjelovarském kraji). Zároveň české rodiny přišly do hraničářské obce Veliki Zdenci a do dalších obcí. V jihovýchodním Chorvatsku mezi Sávou a Drávou vznikla nejsilnější koncentrace českého vystěhovalectví kolem Daruvaru.

Do bosenského Posáví přišli v roce 1894 čeští vystěhovalci z volyňské gubernie, kde odmítli přijmout pravosloví. Založili Novou Ves u Bosanského Kobáše a o rok později Mačino Brdo a Vranduk u Doboje. Další část se usídlila v Malici a v Detlačkim Lugu v okrese Derventa.“

K tradičním poutům přátelství s jižními slovanskými národy jistě v nemalé míře přispělo i soužití našich někdejších vystěhovalců s blízkými jim národy v nové vlasti.

Neušlo nám

■ **Nevybíravou kritiku** adresoval profesoru Rajkovi Dolečkovi v souvislosti s prezentací knihy Hovory s generálem Mladićem v Hospodářských novinách (4.–6. 11. t. r.) šéfkomentátor týdeníku Ekonom Robert Břešťan a přitom se „otřel“ slinou i o prezidenta republiky. Napsal doslova „Rajko Doleček, po matce poloviční Srb, má ovšem mocného zastánce – prezidenta Václava Klause, který dlouhodobě neskrývá sympatie ať už s bývalými či současnými autoritáři typu Miloševiče či Putina. A letos 31. května, jen pět dní poté, co byl Mladić po šestnácti letech skrývání zatčen, Dolečkovi otevřeným dopisem blahopřál k 86. narozeninám s tím, že pokud jde o tragické události na Balkáně, sdílí s ním „řadu velmi blízkých pohledů a postojů“.

■ **O dohadech o skončení papeže Benedikta XVI.** předčasně v úřadu napsalo 11. listopadu v článku Jana Kovaříka Právo. Nynější papež, občanským jménem Joseph Ratzinger, se prý chystá vzdát funkce. Ratzinger byl profesorem teologie na několika vysokých školách a byl spíše zvyklý na disputace s kolegy, i když v roce 1968 měl několik ostrých debat s bouřícími se studenty. Ale i za šest let v čele církve zažil nejednu půtku. Začalo to připomínáním, že byl před válkou členem nacistické Hitlerjugend, koncem války pomáhal u protiletadlových kanónů, jako konzervativní teolog se stal později zastáncem výsostného postavení katolické církve a tradičního pořádku v ní. Zvěsti o možném odstoupení Benedikta XVI. (84) prý kolují i v Římě.

■ **Generální prokuratura na Slovensku** je dosud bez „šéfa“, a to již řadu měsíců. Nyní, jak píše slovenský list SME (8. 11. t. r.), se zvolený kandidát na generálního prokurátora Jozef Čentéš obrací se stížností na „nečinnost“ prezidenta Gašparoviče, který jej dosud nejmenoval generálním prokurátorem. Kuriozitou je, že Ústavní soud bude musit jednat i o stížnosti dalšího kandidáta, který se domnívá, že v květnu parlament zvolil jeho, jen to neuznal!

■ **Romové na Slovensku** jsou třetí největší menšinou. Od vzniku samostatného státu však ve slovenském parlamentu neměli svého zástupce. Podle všech náznaků s nimi ani pro předčasné volby kandidátky stran nepočítají, i když předseda politické strany Most-Hid Béla Bugár nedávno konstatoval, že když bude romský kandidát šikovný, tak se prokroužkuje i z nižší pozice. Lze ještě dodat, že v posledních volbách získala tzv. Strana romské koalice 0,27 %, což představuje necelých 7 tisíc hlasů. Ve srovnání s tím maďarská menšina se vždy prosadila nejen zvolenými zástupci do parlamentu, ale měla své představitele i ve slovenské vládě.

■ **Památník československých legií** v ruském Čeljabinsku – o tom informujeme na jiném místě – byl slavnostně odhalen za účasti našich i ruských představitelů. Jak uvedl čeljabinský vicegubernátor Sergej Kamykov, legionáři ještě v řadách carské armády bránili Rusko před Němci a následně se pojednou ocitli uprostřed bratrovražedné občanské války.

■ **Šachový velmistr k euru** – tak lze nazvat vyjádření někdejšího našeho nejlepšího v zahraničí žijícího šachisty Vlastimila Horta, který soudí, že Evropa teď na výhru rozhodně nestojí. Říká, že je dobře, že Václav Klaus, kterého obdivuje, zamezil tomu, abychom platili eurem. „V Německu je mnohem lepší teď dávat peníze do štrozoku než do banky, kdoví, co se s eurem stane.“

■ **Československá vlajka** byla prý vytvořena i jako symbol naší státnosti kombinací červené a bílé a modrého klínu dva roky po vzniku našeho státu a jejím autor byl archivář Jaroslav Kursa. Šlo i o to, aby se odlišila od záměny s polskou vlajkou a pro její přijetí „mluvily“ i její slovanské barvy. Tvůrce vlajky skončil v zapomnění a – jak poznamenal náš tisk – v neoznačeném hrobě! -da.

Tato stránka je věnována informacím o západoslovanských zemích. Řídí ji a rediguje Mirko Svoboda.

Jednou větou

■ **Z pěti českých babyboxů** dodaných do Ruska bude první instalován v Krasnodarské oblasti, která se tak připojí k již fungujícím v Maďarsku, Rakousku, Švýcarsku, Německu a na Slovensku.

■ **Nový rusko-český a česko-ruský slovník** vydaný společností Lingea přináší na 1360 stranách 98 tisíc hesel.

■ **Ruský globální navigační systém** GLONASS má být dostupný všem zájemcům po celém světě bez omezení v roce 2015.

■ **Rusko vytěžilo v říjnu** 10 milionů barelů ropy denně a je největším světovým producentem této suroviny.

■ **Na území RF** žije a pracuje na 9 milionů cizích občanů, převážně ze zemí SNS, přičemž největší pozornost z hlediska problémů migrace si vyžaduje Přímořský kraj, hraničící s Japonskem a Čínou.

■ **Zásoby zlata v RF** dosáhly v říjnu 852 tun a podle tohoto ukazatele je Rusko na 7. místě ve světě.

■ **V. Putin a jeho čínský protějšek Wen Ťiao-pao** diskutovali v Petrohradě o možnosti rozšíření pozorovatelského statutu Íránu a Pákistánu v Šanghajské organizaci pro spolupráci (ŠOS) na členský.

■ **Ruskou Tichomořskou flotilu**, kterou tvoří 49 lodí a 22 ponorek, v nejbližší době posílí francouzské vrtulníkové lodě Mistral, nejnovější atomová ponorka Jurij Dolgorukij, nové ponorky Vladimir Monomach a Alexandr Něvskij a ze Severní flotily sem budou přesunuty modernizované raketové křižníky Maršál Ustinov a Admirál Nachimov.

■ **Mezikontinentální balistické rakety** Bulava o doletu 8-10 tisíc km a schopnosti nést 8-10 nukleárních hlavic se mají od příštího roku stát páteří ruského jaderného arzenálu.

■ **Za finanční pomoci Ruska** bylo v letošním roce ve Střední Asii zlikvidováno 13 tras, jimiž se z Afghánistánu do Ruska přepravovalo až 300 kg drogy každý měsíc.

■ **Šesté kolo rusko-čínských konzultací** o otázkách strategické bezpečnosti, zabývající se otázkami společného boje proti mezinárodnímu terorismu, extremismu, separatismu a čelení nezákonné migraci, proběhlo v Pekingu.

■ **Nad územím Ruska a Běloruska** provedla skupina inspektorů z USA a Norska společný pozorovací let v rámci realizace mezinárodní Smlouvy o otevřeném nebi.

■ **Se zrušením oslav VŘSR** se nesmířila podle průzkumu polovina Rusů, protože podle 28 % přispěla tato revoluce k ekonomickému a sociálnímu rozvoji země, podle dalších 25 % otevřela novou a spravedlivější etapu dějin Ruska a pouze 8 % Rusů ji označilo za katastrofu.

■ **Přes 35 000 registrovaných občanů** Ukrajiny tvořilo v září druhou nejpočetnější skupinu zahraničních zaměstnanců v ČR po více než 106 tisících Slovácích.

■ **Většina Ukrajinců důrazně odmítá** vstup do NATO a pro členství v tomto paktu by podle posledního průzkumu veřejného mínění hlasovala pouze pětina občanů.

■ **Obchodní bilance České republiky** s Běloruskem dosáhla za šest měsíců roku 2011 nového maxima, když vzájemný obrat vzrostl o 22 procent na 4 mld. Kč.

■ **Ázerbájdžán byl zvolen** nestálým členem Rady bezpečnosti OSN, když zaujal místo určené pro země východní Evropy a získal mezi členy OSN více hlasů než Slovinsko.

■ **Lotyšsko má 2 miliony obyvatel**, z toho 44 % ruskojazyčných a 16 % má statut tzv. neobčanů, přičemž práva občanů a „neobčanů" zahrnují zhruba 80 rozdílů.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Na obzoru Euroasijská unie?

Předsedové vlád zemí Společenství nezávislých států (SNS) podepsali 18. října v Petrohradě Smlouvu o zóně volného obchodu. Vytváří nový základ obchodních a hospodářských vztahů v rámci Společenství (Ázerbájdžán, Arménie, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán, Turkmenistán, Uzbekistán a Ukrajina).

O pravidlech obchodu v rámci SNS se nemohli dohodnout 15 let (od založení Euroasijského ekonomického společenství v roce 1996). Přesto se ale obrat zboží mezi zeměmi SNS rok od roku zvětšoval. V prvním pololetí tohoto roku dosáhl 134 miliard dolarů, což je o 48 % víc, než činily loňské ukazatele. Podle nové smlouvy otevírají země SNS mezi sebou své trhy, odstraňují překážky a omezení týkající se obchodu, ruší vývozní a dovozní cla na celé skupiny zboží.

Připomeňme si, že tři z těchto zemí jsou v ekonomické integraci již podstatně dále. **Bělorusko, Kazachstán a Rusko** vytvořením **Celní unie** od letošního července zrušily celní kontroly a směřují tak k jednotnému hospodářskému prostoru s volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu. K nim se zřejmě připojí Kyrgyzstán a Tádžikistán. Obnovuje se tak společný podnikatelský prostor na 82 % území bývalého SSSR se 180 miliony obyvatel.

Za dané situace nemohlo nikoho překvapit, že V. V. Putin využil uzavření smlouvy k prohlášení, že by se měla stát základem pro hlubší integraci, výchozím bodem ve vytváření **Euroasijské hospodářské unie**. V deníku Izvěstija, kde již dříve svou myšlenku rozvinul, se k němu připojili svými články i A. Lukašenko a N. Nazarbajev. Kazašský prezident ve své stati Euroasijská unie: od ideje k historii budoucího připomněl, že on s podobnou iniciativou přišel už v roce 1994. Navrhl, že přirozeným sídlem výkonných orgánů integračního celku by mohla být kazašská Astana.

Podstatnou skutečností však stále zůstává **postoj Ukrajiny**, která by vstupem do vytvořené Celní unie podstatně rozšířila její prostor i lidský a ekonomický potenciál. Premiér N. Azarov při podpisu v Petrohradě zdůraznil, že ekonomické výhody, které nová smlouva přináší, jsou zjevné. Podle kyjevských expertů Ukrajina očekává od vstupu do zóny volného obchodu roční přínos do státní pokladny ve výši přes 50 mld. rublů.

Putinovo obnovení euroasijské iniciativy vyvolalo značný ohlas ve světě. Shoda panuje v jejím aktuálním načasování. Současné problémy Evropské unie velmi upozadily její tlak na tzv. východní partnerství. Ve spojitosti s nepřípustným nátlakem na proces s J. Tymošenkovou mají Ukrajinci nad čím přemýšlet. Stejně tak není pochyb, že tato „globální politika" přinese úspěch v předvolebním ruském klání. (Prohlášení podporující vytvoření Euroasijské unie vydaly i Slovanský výbor Ruska a Všeslovanský sobor, které se současně obrátily na prezidenta Janukovyče s doporučením, aby se Ukrajina připojila k uvedené Celní unii.)

Nechybějí však samozřejmě ani „úvahy" o „kremelských čachrech". Putin prý hledá v rámci vytváření nové euroasijské byrokracie umístění pro odcházející členy své vlády, kterou má po prezidentských volbách vystřídat nový Medvěděvův kabinet.

Obvyklý negativní komentář si neodpustil ani ruský deník Kommersant konstatováním, že Moskva a Minsk se už druhé desetiletí snaží vytvořit společné orgány a měnu, ale za tu dobu stačily svést už čtyři obchodní války: dvě plynové, jednu ropnou a jednu mléčnou. (Zapomněl však na své patrony – ruské oligarchy.)

Karel Dostál

Zatím podle prognóz

Po říjnových **polských parlamentních volbách**, v nichž Občanská platforma premiéra Tuska obhájila své prvenství, se pozornost volebních pozorovatelů přesunula k těm letošním posledním – do Ruska, které se konaly 4. prosince. O jejich výsledcích budeme však mít širší informaci rozhodně později než denní tisk či elektronická média. V této chvíli, nedlouho před redakční uzávěrkou (15. listopadu), si tak můžeme říci alespoň pár slov o prognózách, i tak přijdeme ke čtenářům tohoto čísla s pověstným „křížkem po funuse".

V Rusku předvolební průzkumy od léta ukazovaly na pohodlné udržení ústavní většiny Jednotného Ruska – od srpnových 54 procent přes zářijových 57 až po říjnových 60 procent. Výsledky šetření známého Levada Centra, které probíhalo od 28. října do 1. listopadu, však hovoří o devítiprocentním poklesu. Své pozice, o nichž jsme informovali před měsícem v Podumání o Dumě, si udržují komunisté – 20 %, strana Žirinovského – 17 % a Spravedlivé Rusko – 7 % (ČTK 8. 11.).

V rámci **předvolební kampaně** každá ze sedmi stran dostala hodinu bezplatného času ve čtyřech federálních televizích a na čtyřech rozhlasových stanicích. Polovina času byla vyhrazena debatám k nejaktuálnějším problémům. Jednotné Rusko vyzdvihlo témata zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a sociální problémy. Komunisté vyhlásili připravenost veřejně debatovat se všemi politickými silami o tom, jak se dá vyhnout ekonomické krizi. Liberální demokraté (LDPR) debatovali o růstu tarifů komunálních služeb, boji s korupcí a o otázkách migrace a národnostní politiky. Hlavními tématy sociálních demokratů ze strany Spravedlivé Rusko se staly otázky sociální nerovnosti. Představitelé liberálů ze strany Jabloko nastolovali způsoby boje s korupcí.

V rámci své předvolební kampaně si ruský prezident pozval do Kremlu příslušnice tzv. internetové komunity, které si říkají Medvěděvova děvčata (nevím proč v angličtině, jak vidíme na snímku agentury AP). Prostě volby jsou volby – i v Rusku

S křížkem „po funuse"

Probíhající předvolební kampaň měla všechny znaky ostrého boje. Nechybělo ani nařčení z pokusů manipulovat s povědomím voličů ve prospěch **Jednotného Ruska**, což je ovšem příznačné pro všechny popřevratové volby v Rusku, nezměnil to zatím ani V. V. Putin. Nyní přišly na řadu dokonce „lechtivé" videové spoty, týkající se právě Putinovy osoby. Např. jistá bývalá agentka Spolkové zpravodajské služby vykládala dokonce o Putinových záletech v době, kdy tento ruský politik pracoval v NDR v systému sovětské rozvědky.

Ostatně – a to je do očí bijící – se mnoho ruských sdělovacích prostředků vrhá v předvolebních kláních, aby pomluvilo právě jeho, přestože „jeho" prezidentské volby přijdou na řadu až v prvním čtvrtletí nového roku. Do jisté míry dochází k podivné synchronizaci dlouhodobých útoků proti Putinovi v zahraničních pravicových médiích. Některým silám za hranicemi, ale i v Rusku zřejmě rozhodný obránce ruských národních a státních práv leží hluboko v žaludku. Snad právě proto.

Vše uvedené nemění nic na skutečnosti, že o vítězství Jednotného Ruska prakticky nikdo nepochybuje. patrně však nebude tak drtivé, jak by si vedení strany a vládnoucí tandem přály. Nejspíše rozhodne pověstná třetina Rusů, kteří se ještě nerozhodli, zda volit půjdou a pro jakou stranu budou hlasovat. Každopádně se však prosincové volby do parlamentu považují za generální zkoušku před březnovými prezidentskými. (kd)

Tři zamyšlení nad KHB

„Obrazy" hovoří i k dnešku

Uplynulých 190 let je období mnoha generací a tisíců novinářů, kteří psali o všem, co se za tu dobu událo. Jen málu z nich se však podařilo zůstat v paměti svých věrných, jako Karlu Havlíčku Borovskému, který v brixenském vyhnanství sděloval měsíčku: ***Jsemť já z kraje muzikantů, na pozoun jsem hrál, a ten pořád ty vídeňské pány – ze sna burcoval.***

„Od něho můžeme odvodit všechno, jak má dobrý novinář vypadat. Má být vzdělaný a dovedný. Má umět pozorovat a hodnotit. Nemá být k ničemu lhostejný. Celý svět, celá přítomnost je jeho látkou." Tohle řekl o Karlu Havlíčku Borovském v knize Hovory s TGM prezident Tomáš G. Masaryk.

Neméně aktuální zůstávají postřehy samotného Havlíčka z jeho Obrazů z Rusi, kde působil od svých 21 let jako vychovatel:

„Cizozemci a nejvíce Němci velmi rádi o vší vzdělanosti, o veškerém zřízení ruském myslejí, že od nich povstaly. Jmenovitě Němci dle pověstné své učené nadutosti považují se co spasitelé, vykupitelé Rusův, jako by teprv od nich na Rus bylo přišlo všechno blaho, všechen rozum, všechna kultura!! To dokonce upírám, ne snad pouze proto, že by Němcům velmi mála blaha, rozumu a kultury zbylo, kdyby nimi i jiné národy poděliti chtěli; ale nejvíc z té příčiny, že právě to, co jsem dobrého na Rusi shledal, Němcové ani sami neznají a že největší část všeho zlého v říši cárské německého původu jest."

Můžeme to číst v prvním z jeho Obrazů, nazvaném První zkouška z Československého jazyka v Moskvě.

A přímo prorocky varovně (s připomínkou na nedávné vyhlášení našeho ministra zahraničí a prezidentského kandidáta) zní jeho úvaha z Cizozemců v Rusích: „Význam slova cizozemec jest tak neurčitý jako význam slova národ, jak patrno z té příčiny, že se jedno z nich druhým určuje. Cizozemcem totiž jmenujeme toho, kdo k našemu národu nepatří, který ale jest náš národ? – Rozličnými běhy historie pomátly se poměry mnohých národů, zvlášť evropských, tak velice, že již nyní těžko bývá rozeznati svůj národ od nesvého, našince od cizozemce, **a proto se i mnozí za našich dnů v tomto ohledu tak velice matou, že nevědomky cizímu místo svému národu slouží a pomáhají."** (kd)

Neušlo nám

■ **Gromyko, válka, mír a diplomacie** – pod tímto titulem vydalo letos moskevské nakladatelství Molodaja gvardija v knihovně Život skvělých lidí životopis Andreje Gromyka, dlouholetého ministra zahraničních věcí SSSR (třicet let) a později předsedy Nejvyššího sovětu SSSR. Autor knihy je historik Svjatoslav Rybas. Připomeňme si alespoň některé kapitoly: Velká trojka Gromykovýma očima, Teherán, Jaltská konference – vyvrcholení sovětské válečné diplomacie, Postupim, Izrael jako sovětský projekt, Korejská válka, Maďarské povstání, Kennedyho smrt, Chruščovův konec, Pražské jaro a Brežněvova doktrína, Čínská hra, Afghánistán, Gorbačov: Šílená nadstavba terorizuje ekonomiku a celou společnost atd. V knize je věnována velká pozornost mnohým předním osobnostem druhé světové války, především tzv. velké trojky.

■ **Bělorusko bude mít jednotky domobrany** čítající 120 tisíc příslušníků, kterým budou velet gubernátoři. Bude dbát o zachování stability země v situaci, kdy „pod hesly o demokracii může docházet k neuvěřitelně krutým teroristickým akcím", jak sdělil prezident Lukašenko. (Na článek v Komsomolské pravdě informující o heslech typu Zorganizujme orgie protestů na běloruském internetu nás upozornil náš dopisovatel J. Levora.)

■ **U jednoho z pilotů Jak-42**, které havarovalo u Jaroslavli, byla v krvi objevena látka, která zpomaluje reakci. Kromě toho letci neprošli přeškolením k řízení tohoto typu. Letadlo odlétalo v normálním režimu, přesně podle řádu. Let se konal za jednoduchých meteorologických podmínek a množství i kvalita natankovaného paliva nevyvolává pochyby.

■ **České společnosti budou dodávat Rosatomu** zařízení na výstavbu jaderných elektráren. Stanoví to smlouva podepsaná v Praze delegací Rosatomu a představiteli 15 českých firem vyrábějících energetická zařízení, jak ostatně uvádíme v článku Poklady Kremlu na Pražském hradě.

■ **V soutěži Nejlepší moskevská pivní restaurace** 2010 zvítězila s velkým náskokem síť „Pilzner. Česká pivnice". V říjnu 2005 byla v Moskvě otevřena její první ze čtyř současných restaurací. Všechny byly upraveny podle vzoru českých: velké sály a hodně dřevěných obkladů. Nábytek je rovněž dřevěný, lavice potažené kůží a stoly pro velkou společnost. Největší byla otevřena začátkem ledna 2011. Je to celá tříposchoďová budova a pojme 390 hostů.

■ **Regulace školského systému v Rusku** je i přes demografický propad v posledních několika letech nutná. Většina středoškolských absolventů může pokračovat ve vzdělávání, protože konkurence v přijímacích řízeních na vysokých školách je nízká, jelikož počet míst na nich neklesá. Uvádí se, že na 1000 maturantů v roce 2010 připadlo 554 míst na vysokých školách, z toho 418 na plnou denní formu studia. V Moskvě je v letošním roce 116 000 absolventů vycházejících z 9. a 11. tříd. V celém Rusku dohromady je to téměř 840 000 studentů středních škol.

■ **Znalost ruštiny by měli prokázat migranti**, kteří chtějí v Rusku pracovat ve sféře komunálního hospodářství, obchodu a služeb. Při přijímání do práce má být požadováno mít dokument svědčící o tom, že umí rusky. Může to být maturitní vysvědčení ze škol v zemích SNS nebo osvědčení o tom, že se podrobili státním testům na znalost ruštiny.

Tuto stránku, věnovanou informacím o životě východoslovanských národů, řídí a rediguje Karel Dostál.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Tito v dějinném zrcadle

K 100. výročí jeho příchodu do Čech

Pohřeb maršála Josipa Broze-Tita se konal v květnu roku 1980 za velkolepého doprovodu mnoha hlav států. Orchestr zahrál Internacionálu, které vzdávali čest v oné chvíli také ti, kteří pocházeli ze zcela opačného politického spektra.

Životní cesta Josipa Broze-Tita byla mimořádně tvrdá, složitá, náročná. Někdejší dělník si rychle získával sympatie svým celkovým vzezřením, nepopiratelným osobním kouzlem a mimořádným inteligenčním kvocientem. Tak ho charakterizovali jeho spolupracovníci, ale i zaměstnavatelé už kolem roku 1911, kdy poprvé přišel do naší země: **pracoval zde jako nástrojař** v tehdejších českých železárnách v Jincích-Čenkově, nacházejících se na Příbramsku. Rychle se orientoval nejen ve své odborné profesi, ale také v tehdejší politické situaci. Později jako rakouský voják zajatý za první světové války vyrostl v profesionálního politika-revolucionáře.

Portrét maršála Tita z válečné doby jsme si „vypůjčili“ z knihy anglického historika J. Ridleye „Tito“

Po návratu ze zajetí pracuje v královské Jugoslávii jako ilegální funkcionář. Před vězněním a represemi nalézá útočiště v Sovětském svazu. Když vypukla druhá světová válka, jednou z prvních obětí se stala Titova vlast. Rychlé rozbití královské armády jej vedlo k poznání, že zde musí být vytvořena mocná protifašistická síla. Za velkých obětí se tak stalo. Pod tehdejším pseudonymem Sari se Tito brzy stává jedním z největších organizátorů protifašistického boje, vrchním velitelem partyzánské armády, která **vázala v roce 1944 na území jihovýchodní Evropy více německých divizí než celá tehdejší západní fronta.** Několik nacistických pokusů o dopadení Tita i parašutistickými výsadky skončilo fiaskem. V Titově armádě společně bojovali Chorvati, Srbové, Slovinci, Černohorci. Albánci i Češi. Byla sjednocujícím celkem!

Jako legendárního vojevůdce, velkého Slovana, jsme opět přivítali Josipa Broze-Tita na našem území po osvobození Československa. Konflikt mezi sovětským světovým centrem a bratrskou Jugoslávií vznikl posléze jako důsledek očividného Titova úsilí o samostatnější, zájmům jeho země odpovídající politiku. Tato několik let trvající krize byla překonána po smrti J. V. Stalina.

Po čase přijeli do Jugoslávie i českoslovenští představitelé. V rozhovorech na ostrově Brioni řekl Tito našemu tehdejšímu nejvyššímu představiteli, že jeho vnitřní politika jednoznačně odmítá a tvrdě trestá – ačkoli mnohdy jde o jeho přátele z boje proti fašismu – nacionalistické výstřelky, poněvadž v sázce je udržení celistvosti socialistické Jugoslávie. Svěřil se rovněž s obavou, že po jeho smrti může dojít ke kolapsu, jenž poté bohužel nastal.

Dodejme to, co však nelze opomenout v žádném případě: významná, mezinárodně uznávaná role připadla Titovi jako jednomu z vedoucích činitelů zemí „třetího světa“ – tzv. nezúčastněných, odmítajících zejména bipolární uspořádání světa. Jeho aktivity bezesporu přispívaly ve své době k zachování křehkého světového míru. Potvrdila se tak jeho jasnozřivost i spoluodpovědnost za osudy naší planety.

Existují politici-státníci, kteří sice zesnuli, avšak ze scény vlastně neodešli a neodcházejí. Tito mezi takové nepochybně patří.

Antonín Roček

Poznámka: Připomeňme si, že v červenci 1941 – před 70 lety – právě Tito zahájil v okupované Jugoslávii čtyři roky trvající partyzánskou válku, která na sebe vázala mnoho německých divizí. Tito z této války vzešel jako nesporný hrdina národů Jugoslávie. (r)

Srbové v Kosovu žijí v ghettech

Rozhovor s Václavem Dvořákem, filmovým dokumentaristou

Před jednacím sálem Fóra 2000 členové a příznivci občanského sdružení Přátelé Srbů na Kosovu demonstrovali, že „Kosovo je Srbsko“.

■ ***Proč jste pořádali tuto demonstraci?***

Celé zaměření Fóra 2000 je „za lepší svět“, a přitom se tam probírají témata dosti odtažitá. A my víme o jednom tématu, které je evropské, neřešené, o němž se nemluví. A to je současný stav Kosova. Když si uvědomíte, že v roce 1999 byla Jugoslávie bombardována proto, že na Kosovu byla porušována lidská práva (proto tam vstoupily jednotky NATO), tak dnes je to pokračování etnické čistky. Srbové jsou buď vyhnaní z Kosova, nebo jsou v podzemí, nebo jsou v ghettech. To je šílená situace.

■ ***Jaká ghetta máte na mysli?***

Srbové jsou obklíčeni, nemohou ze svých malých okrsků vystrčit ani nos. Mají své lékaře, své srbské školy – avšak provizorní. V rámci těchto enkláv mohou žít jakýsi svůj život, ale ve chvíli, když by chtěli vyjet ven, tak vyloženě riskují.

■ ***Může být v jedné škole albánské a srbské dítě?***

To není možné. Kdyby chtěl třeba Srb do gymnázia, tak ho Albánci zbijí, a nemůže se ani učit ve svém rodném jazyku. Viděl jsem výuku srbských dětí ve sklepech, stejně tak mateřskou školu ve sklepě, nic si nevymýšlím.

■ ***Celkově – v jakých podmínkách žijí Srbové v Kosovu?***

Hrozných. Ilustruji vám to na příkladu: Všude po Kosovu Srbové užívali mobilní telefonní síť, kterou provozovala srbsko-norská společnost. Náhle přišla kosovská policie pod ochranou NATO a mise EULEX a přeřezala kabely od vysílačů.

■ ***Jaký důvod k tomu měla?***

Chtěla zničit telefonní spojení kosovských Srbů se světem a především s centrálním Srbskem. Je to prachsprosté ničení a šikana.

■ ***Jak je to s jazykem v Kosovu?***

Většina Srbů na Kosovu mluví albánsky, většina starších Albánců z Kosova mluví srbsky. Ale jsou raději, když přejdete třeba na chorvatštinu. (Srbochorvatština je jeden jazyk. Srbsky nechtějí mluvit, ale když jim nabídnete chorvatštinu, což je totéž, ale jmenuje se to jinak, tak jsou ochotni.)

■ ***Může vstoupit Srb v Kosovu volně do jakéhokoli obchodu?***

Hrozně špatně se mi to říká, ale srovnání postavení Srbů na Kosovu s postavením Židů v Německu 30. let sedí, včetně toho, že se v rámci porušování lidských práv krade srbský majetek. Prostě zvůle.

■ ***Jaký smysl mají vaše protesty?***

Právě před Fórem 2000 jsme chtěli upozornit na to, že tito zločinci na Kosovu vládnou i „díky“ Václavu Havlovi a dalším vlivným celebritám.

■ ***Jaká je nezaměstnanost v Kosovu?***

Minimálně čtyřicetiprocentní (některé prameny uvádějí až 78 %), což je ohromné číslo. Na Kosovu je 380 tisíc odběrných míst elektřiny, 360 tisíc jsou neplatiči, to samo mluví za sebe. V Gračanici žijí Srbové v kontejnerovém sídlišti (představte si to jako Čunkovy kontejnery, ale menší). To sídliště je, mimochodem, velmi depresivní. Albánci jim přidělí 300 kWh na rok, a když přijdou mrazy, tak elektřinu vypnou. Ženy, děti, staří lidé... všichni mrznou! To, co se děje na Kosovu vůči Srbům, je genocidní nenávist. Nejhorší je, že jim v této genocidě pomáhá NATO a Evropská unie.

Členové a příznivci o. s. Přátelé Srbů na Kosovu i tímto transparentem protestovali 11. října před pražským Žofínem

Sabotáž rezoluce č. 1244 Rady bezpečnosti OSN tomu napomáhá. To, že Kosovo tak rychle vyhlásilo svou samostatnost, přisuzuji zájmu USA o vojenskou základnu na Kosově. Indicie tomu odpovídají.

Monika Hoření

(redakčně kráceno)

Pozice prezidenta Josipoviče

Chorvatský prezident Ivo Josipovič oznámil, že se pokusí zprostředkovat bilaterální dohodu mezi Záhřebem a Bělehradem, který některé chorvatské veterány z jugoslávské války v první polovině devadesátých let viní ze spáchání válečných zločinů.

Jednání je pro Chorvatsko mnohem lepší než přijatý zákon, který se snaží srbská obvinění anulovat, uvedla chorvatská tisková agentura HINA.

Zákon byl přijat krátce poté, co v září Srbsko obvinilo chorvatské veterány, a to včetně prominentních chorvatských politiků (například Vladimíra Šekse, bývalého mluvčího chorvatského parlamentu a člena vládní středopravicové strany HDZ), ze spáchání válečných zločinů.

Evropská komise chorvatskou vládu vyzvala ke „zdrženlivosti“ a také k tomu, aby svůj krok „pečlivě zvážila“.

„Vyzývám vládu, aby se připojila,“ citovala média prezidenta Josipoviče, který se domnívá, že nový zákon Chorvatsku spíše uškodí, než pomůže. (EI)

Kam se chodí učit naši politici?

Pokud budeme hledat odpověď na tuto zapeklitou otázku, není nutné chodit daleko. Za vzor může posloužit „nejzaslouženější“ Češka v barvách USA. Ano, kdo ještě nepochopil, jedná se o Madeleine Albrightovou. Velmi názorně upozornila, jak lze spojit aktivní podíl na rozbíjení bývalé Jugoslávie s příjemným profitem. Tato bývalá ministryně zahraničních věcí Spojených států si prodejem svého podílu v kosovském mobilním operátoru Ipko přišla na slušné peníze v řádu milionů eur. Podle bělehradského deníku Večernje novosti získala částku ve výši 20 milionů eur (asi 486 milionů korun) díky svým finančním i politickým tahům, stejně jako horlivou angažovaností na straně kosovských Albánců, připomíná srbský deník. Její společnost pojmenovaná Albright Group držela v mobilním operátoru Ipko podíl.

Novosti upozorňují, že slovinská společnost Telekom při nákupu kosovského operátora před několika lety dala až o 20 milionů eur víc, než činila později zjištěná skutečná hodnota. Částka za prodej podle ohodnocení dělala totiž 71 milionů eur, nicméně podle pozdějších analýz činila skutečná hodnota pouze 50 milionů eur.

Současné vedení slovinského Telekomu bude pravděpodobně požadovat nové posouzení celé záležitosti nebo audit právě kvůli značným rozdílům v jednotlivých částkách.

Bez komentáře. (sh)

Idol Džoković

Novak Džokovič byl ještě dítě, když NATO v roce 1999 shazovalo bomby na Bělehrad. Od té doby uplynula polovina jeho života a Novak je nejlepším tenistou světa. Po jeho wimbledonském vítězství jej v Bělehradě vítalo na sto tisíc fanoušků.

Vše začalo již dříve, Jelena Genčičová (75) objevila jeho mimořádný tenisový talent. Právem tvrdí, že svými sportovními výsledky učinil pro Srbsko víc než kterýkoliv politik!

Sama Jelena byla mimořádnou sportovkyní. Reprezentovala Jugoslávii v házené a na reprezentační úrovni hrála tenis (FED Cup). Po celých čtyřicet pět let pracovala jako televizní režisérka. I dnes pobývá denně na tenisových kurtech.

Bělehrad pod nálety NATO trpěl 78 dní. Po zahájení bombardování 24. března 1999 se nepřetržitě dva dny a dvě noci Novák s rodiči a dvěma bratry ukrývali ve sklepě domu.

Po skončení bombardování Jelena Genčičová, trénovala Novaka ještě půl roku a pak mladému tenistovi vysvětlila, že ona sama mu nemá již co dát a nadějného tenistu předala do péče Nikolu Piličovi. Tento Chorvat byl ve své době rovněž tenistou světové úrovně a vedl tenisovou akademii. na přání Jeleny udělal Pilič přátelskou cenu za pobyt v akademii (5000 marek měsíčně), i to bylo na otce mladého tenisty příliš. Novak byl ale zdárným žákem, již v roce 2003 za podpory Piliče získal první vítězství mezi profesionály. V roce 2005 byl již v prvé stovce světa. Čeho si mladý sportovec cení nejvíc? Je to Řád sv. Sávy, udělený pravoslavnou církví za dar 100 tisíc dolarů na opravy klášterů v Kosovu, ke kterému má vztah jako k rodišti otce a kolébce srbské kultury vůbec.

Jaroslav Liška

Neušlo nám

■ Proti spekulacím

Moskva slavnostně otevřela nové regionální centrum pro výjimečné situace v srbském městě Niš, které se nachází 100 km od srbsko-kosovské hranice. Zároveň ostře vystoupila proti množícím se spekulacím, že ve skutečnosti má namísto centra vyrůst v Srbsku ruská vojenská základna.

■ Kudy tečou finance?

K zemím, v nichž v minulém roce probíhal největší počet vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), který dohlíží na finanční a ekonomické zájmy Unie, patří podle nejnovější studie Bulharsko a Itálie. Česká republika je na průměru.

■ Kam vede moc mocných

Srbové, věrní spojenci Západu, Anglie, Francie a USA, během dvou světových válek (1914-18 a 1941-1945) byli do devadesátých let 20. století pokládáni za věrný, svobodymilovný, statečný a poctivý národ. A najednou se stali nepřáteli toho stejného Západu, který teď představují EU, NATO a USA, jakož i Itálie a Německo. Srbové se stali, na základě neuvěřitelných lží vlád a koupených médií, genocidním národem, nepřáteli svobody, mezinárodními kriminálníky. Oficiální propaganda EU, NATO a USA „překřičela“ všechny, kteří ji kritizovali pro dezinformace, protože jejich propaganda měla mnohem víc peněz, za ní stálo mnohem víc zbraní a víc gangsterských postupů.

■ Smrtící kulky

Při přestřelce v severním Kosovu byli raněni tři Srbové, z toho jeden policista. Jeden ze dvou civilistů později svým zraněním podlehl.

Kosovská vláda v Prištině bezprostředně násilnosti odsoudila, vláda v Bělehradu vyzvala Srby, aby zachovali klid a nevyvolávali střety. Situace na severu Kosova je trvale výbušná. Údajně útočilo kosovskoalbánské komando.

■ UNESCO o usmíření

Srbsko je terčem systematické krádeže identity, řekl srbský ministr zahraničních věcí Vuk Jeremič na zasedání Valného shromáždění UNESCO v Paříži. Památky Srbské pravoslavné církve nemohou patřit takzvané Republice Kosovo, upozornil na zasedání. V postkonfliktních prostředích je respektování každé identity předpokladem usmíření, zatímco nerespektování něčí identity to znemožňuje, zdůraznil Vuk Jeremič.

■ Rusko o změně neuvažuje

Ruský ministr zahraničních věcí Sergej Lavrov řekl, aby Srbové při obraně svého území se i nadále drželi mezinárodního práva a rezoluce 1244 Rady bezpečnosti OSN, ve které je napsáno, že Kosovo a Metohije jsou součástí Srbska.

„Tak to bylo a i v budoucnu to bude pro Srby klíčový dokument. Rusko i nadále ohledně Kosova setrvá na své pozici a neuvažuje o žádné změně. Ani v budoucnu neuzná samozvaný stát Kosovo,“ řekl Lavrov pro bělehradské Večernje novosti.

■ Doleček třaskavinou?

Občanské sdružení Přátelé Srbů na Kosovu připravilo pro nemocnici v Štrpci humanitární dar (srbská část Kosova). Nemocnice zdarma ošetřuje jak Srby, tak Albánce. Pro dopravu zásilky byla požádána česká armáda, která žádosti vyhověla. K překvapení odmítla armáda přepravit a předat knihy, které byly součástí daru. Konkrétně knihy profesora Rajko Dolečka.

Brání barikádu společně se Srby

Barikádu u Zupče brání jeden neobyčejný host. Je to bývalý major norského kontingentu KFOR Kristian Kahrs a omlouvá se za to, že působil v informační službě mezinárodních sil v Kosovu. Dnes přiznává, že byl naivní, když v roce 2000 dorazil na toto území a věřil, že NATO napadlo Srbsko a přivedlo svoje vojáky do Kosova, aby chránilo lidská práva.

„Náš závazek v souladu s rezolucí č. 1244 a Vojensko-technické dohody (viz dohoda z Kumanova) byl ochránit Srby proti albánské odvetě, ale v tom jsme zcela selhali. V době, kdy jsme byli zodpovědní za bezpečnost v Kosovu, bylo odtud etnicky vyčištěno kolem 250 000 Srbů a dalších Nealbánců. Za to jako bývalý důstojník KFOR cítím povinnost se omluvit,“ řekl Kahrs Večernim novostem.

Tuto stránku, která je věnována zpravidla problematice jižních slovanských národů, řídí a rediguje Stanislav Hrzina.

KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

Neušlo nám

■ Výstava „Český Miłosz“

Na závěr Mezinárodního roku C. Miłosze, polského básníka a nositele Nobelovy ceny byla v Galerii Zbrojnice, Biskupské nám. 1, v Olomouci, ve spolupráci s polonistkou Univerzity Palackého, uspořádána putovní výstava, a to až do 16. prosince 2011.

■ Mrazík na ledu také v Praze

V česko-slovenském muzikálu Mrazík se po turné v ČR představí v Praze nejlepší krasobruslaři a zpěváci ČR a SR v Tesla Aréně, Za elektrárnou 1, v Praze 7, dne 10. prosince od 14.00 hod. a od 18 hod.

■ Ať z té Evropy nezblbneme!

Páté Dny srbské kultury a výstavy Mžiky pěti srbských moderních malířů na Novoměstské radnici v Praze (1. až 13. listopadu 2011), pořádané Mgr. Brankou Kubešovou, CSc., ze Srbského sdružení sv. Sávy, sdružením srbské menšiny v ČR, zahájil předseda Senátu ČR Milan Štěch a poslanci srbského parlamentu Branimir Djokić a Aleksandr Čotrić. Zahajovací maratón uzavřel poslanec Vítězslav Jandák výzvou k utužování spolupráce malých slovanských národů ve velké Evropě, k vzájemnému poznávání, k ještě větším výstavám a návštěvám, ať se známe a „ať z té Evropy nezblbneme“.

■ K zakončení polského předsednictví

Na slavnosti 20. prosince 2011 v 18.30 hod. vystoupí na Velvyslanectví Polské republiky, Valdštejnská 8, v Praze l, mladá polská sopranistka Aleksandra Kubasová, sólistka Vratislavské opery, nedávno hostující ve Velkém divadle v Moskvě.

■ Současné polské ikony

Originální kompozice navazující na polské, řecké a ruské církevní umění můžete obdivovat na výstavě od 7. prosince (v 18.00 hod. zahájení) do 31. ledna 2012, v Polském institutu, Malé náměstí 1, v Praze 1.

■ Česká žena 2011–2012

Titul Česká žena udělovaný Nadací Žena ve veřejné anketě získala letos včetně ceny pí Jana Česká z Plzeňska, která se stará o postižené dívky a ženy (1. říjen 2011, Kounický palác v Praze 1). V programu slavnostního setkání u příležitosti vyhlášení výsledků bylo také předání čestného ocenění všem čtrnácti nominovaným ženám včetně pí Marie Zábranské, představitelky FEMINY, skupiny sdružující pražské výtvarnice, které vystavují kolektivně nejméně dvakrát ročně, letos v Senátu ČR a na Vysočanské radnici v Praze 9. Zveřejněné charakteristiky žen byly skvělou přehlídkou jejich zásluh v sociální, solidární a kulturně-osvětové činnosti.

■ Básník a hudba

Společnost Mariny Cvetajevové vedená Galinou Vaněčkovou uspořádala vynikající koncert oblíbené vokální klasiky básnířky doprovázený výkladem ruské odbornice Mariny Katsové z Univerzity v Bostonu oddané hudební vědě a popularizaci tvorby M. Cvetajevové, tentokrát k jejímu 119. výročí narození (12. 12. 2011 v Sále B. Němcové – Památník národního písemnictví).

Četní hosté ocenili výběr árií včetně českých v podání tří interpretů a videozáznamy z cvetajevských koncertů v Rusku a v Bostonu. Koncert natáčela ruská televize. (Vac)

Stránku kultury řídí, rukopisy připravila a redigovala Jana Vacková.

Slavistické reminiscence nejen slovanské

„Kéž by se rusistce Zdeňce Fraňkové podařilo dovést zdvojený osud Bohumila Mathesia a Jiřího Fraňka v knižním odkazu do vděčných rukou dalších generací žáků,“ zaúpěla jsem v závěru článku k jubileu B. Mathesia (1888-1952) v literární příloze Obrys-Kmen (27. září 2008).

Její přednáška byla natolik zasvěcená do tajů oné osudovosti, že byla jasným příslibem knihy. Rusisté tehdy již nemohli – jako obvykle s nadšením – vyslechnout univ. profesora PhDr. Jiřího Fraňka, CSc. (24. 10. 1922–30. 12. 2007).

Proč osudovost? Jiří Franěk se už po příchodu z koncentráku (Terezín, Osvětim, Sachsenhausen; v dubnu 1945 osvobozen Rudou armádou) přihlásil na vysokoškolské studium v oboru ruština a čeština. Stal se nejvěrnějším žákem profesora B. Mathesia, jenž mu svěřil svou obrovskou pozůstalost prvního profesora sovětské literatury mimo území SSSR, vzdělavatele budoucích generací, také teatraloga, žurnalisty, básníka a překladatele i orátora na slovo vzatého.

Franěk o svém učiteli Mathesiovi přednášel, psal desítky studií, článků, knižní monografii, připravil jeho bibliografii, vydával, reedigoval, zkrátka s nadšením dokončil Mathesiovo životní dílo. To se stalo i životním osudem a dílem „žáka“ Fraňka, zaměstnaného v ČSAV, dále jako asistenta

J. F. Franěk v prosinci 2007 na literárním zasedání čtrnáct dní před úmrtím

a odborného asistenta na původně Mathesiově katedře ruské a sovětské literatury FFUK, od r. 1963 jako kandidáta věd a docenta po obhajobě práce **Šolochovova modernost**. V druhé polovině šedesátých let min. století jako lektor češtiny, hostující docent a hostující profesor exceloval na německých univerzitách.

V roce 1971 „byl odejit“ z kmenové FFUK, pracoval pak jako dělník, v r. 1990 byl rehabilitován, jmenován profesorem. Stihl ještě mnohé (kromě léčení) k radosti svých žáků, například spolupráci s Ústavem T. G. Masaryka (viz podíl na vydání díla Rusko a Evropa včetně spolupráce Z. Fraňkové), věnoval se teorii a propagaci literárního odkazu českého židovství. Prožil i humorné stránky života se svou rodinou, synem, dcerou a vnoučaty. Kdykoli kdo požádal o radu, včetně mne, pomohl. Spolupracoval při mnoha literárních akcích pro rusisty, bohemisty. S úžasnou vervou ještě nedávno opakovaně věnoval péči Mathesiovým **Zpěvům staré Číny** s překrásným vlastním vlasteneckým doslovem „*Česká píseň z čínských luhů...*“ (Vyšehrad 2002).

Zdeňce Fraňkové se podařilo, spolu s Fraňkovým přítelem a kolegou Jiřím Honzíkem, a s dcerou Věrou Dvořákovou, uskutečnit onen osudový zázrak! Iniciovali a uspořádali posmrtný výbor třinácti textů z různých dob tvůrčího díla Jiřího Fraňka. Název je výmluvný: **Slavistické reminiscence** (vydala Národní – Slovanská knihovna ČR, 2011, 220 stran). Úvodní charakteristika knihy **Antimýtus Jiřího Fraňka** od Danuše Kšicové, profesorky na Masarykově univerzitě v Brně, vystihuje základní cíl výběru textů: jde o „plavbu proti proudu“. Tenkrát i nyní, doplňuji.

O aktuálnosti Fraňkových analýz, soudů, sporů, otazníků a výzev pro budoucnost svědčí nejen texty, ale často i názvy prací v rozsáhlé bibliografii jeho publikovaných prací od r. 1948 do r. 2008, byť ne všechno se dalo dohledat. Bibliografie má 537 položek a dokládá rozsah Fraňkovy činnosti badatelské, přednáškové, editorské, publicistické i překladatelské včetně několika německých, ruských, anglických názvů textů. **Jana Vacková**

Naši zpravodajové byli na 2. sjezdu Svazu spisovatelů Běloruska

Kniha – moudrý učitel

MINSK – Druhému sjezdu Svazu spisovatelů Běloruska, který proběhl letos 17. a 18. října v Minsku, zaslal pozdravný dopis prezident této země Alexandr Grigorjevič Lukašenko, který více než šesti stovkám delegátů a hostů sjezdu z Běloruska, Ruska, Ázerbájdžánu, Litvy, České republiky a Sýrie tlumočil vicepremiér běloruské vlády Anatol Gozik.

Lukašenko v poselství připomněl, že svaz plní důležitou roli sdružování nejlepších osobností, které chtějí věnovat svůj talent a umění obětavé službě běloruskému národu. „Kniha – to není jen zdroj poznání světa, ale také moudrý vychovatel, neúnavný učitel. Přitom bude stát vždy podporovat činnost spisovatelů, jejichž díla upevňují skutečné duchovní a estetické hodnoty, učí čtenáře, aby milovali svou vlast a byli hrdí na svou historii a kulturu,“ zdůraznil prezident.

Zároveň prezident vyjádřil přání, aby se členové svazu stali sdružením stejně smýšlejících lidí, kteří budou pokračovat v tradicích významných představitelů běloruské literatury, nadále obohacovat pokladnici duchovní kultury vysoce kvalitní tvorbou, a otevírat tak světu nová jména básníků a prozaiků.

Na sjezdu v Minsku byli hosty též členové Unie českých spisovatelů (UČS) Nataša Weberová, předsedkyně Společnosti česko-běloruského přátelství, a Jan Jelínek, předseda Společnosti Julia Fučíka v ČR. Weberové předal předseda Běloruského slovanského výboru Sergej Kosťan pamětní medaili 100 let slovanského hnutí v Bělorusku 1909 až 2009.

Účastníci sjezdu s velkým zájmem vyslechli také příspěvek básníka Karla Sýse, předsedy UČS, o tom, jak Reinhard Heydrich v tajném pražském projevu ke svým nacistickým soukmenovcům nastínil zločinný plán konečné likvidace českého národa. Sjezd jednomyslně podpořil text petice, předložený českou delegací, požadující návrat sochy Julia Fučíka na veřejné a důstojné místo v jeho rodné Praze. Jeho účastníci se přitom netajili úžasem, že se něco tak nekulturního mohlo stát v rodišti hrdiny protifašistického odboje za svobodu vlasti, který za to zaplatil na popravišti cenu nejvyšší.

Předsedou Svazu spisovatelů Běloruska byl opět zvolen člověk s velkou autoritou – Nikolaj Ivanovič Čergineč. Ten v hlavním projevu zvýraznil nutnost těsného sepětí běloruské a ruské literatury a tvůrčí spolupráci jejích autorů s pokrokovými literáty jiných zemí světa, citlivé vedení dětí a mládeže Běloruska k vlastenectví prostřednictvím uměleckého slova.

Běloruský svaz přitom udržuje styky s Kubou, Venezuelou, Srbskem, Ruskem, Kazachstánem, Bulharskem, Tureckem, Sýrií. „Výsledkem těchto kontaktů bylo přijetí prohlášení o tvůrčí spolupráci se spisovatelskými svazy zmíněných zemí,“ uvedl Čergineč.

Valerij Nikolajevič Ganičev, předseda Svazu spisovatelů Ruska, charakterizoval ve svém vystoupení vztahy mezi spisovatelskými svazy Ruska a Běloruska jako dobré a plodné. Vzpomněl společnou práci obou svazů v loňském roce v Kursku na společném zasedání věnovaném 65. výročí Vítězství nad fašismem ve Velké vlastenecké válce, letos pak se uskutečnilo společné zasedání ve Smolensku a Brestu. V Minsku nyní vychází společný časopis bratrských národů Běloruska, Ruska a Ukrajiny, nazvaný Bělaja Vježa, a chystá se vydávání dalších společných časopisů.

(web, jel)

Těsnohlídek – výročí UNESCO

V tomto roce oslavujeme sto třicáté výročí narození **Rudolfa Těsnohlídka** (1881-1928), autora Lišky Bystroušky - zhudebněné Janáčkem -, které bylo zařazeno mezi výročí UNESCO. Těsnohlídek byl citlivý a sociálně laděný typ básníka, novináře – lyrika. Patřil ke generaci S. K. Neumanna a byl pokračovatel spisovatelů Ignáta Hermanna a Jakuba Arbesa.

Jako pětadvacetiletý nadaný novinář pracoval v redakci časopisu Moravský kraj. Když časopis zanikl, snažil se psát a překládat. Odstěhoval se na Moravu, kterou miloval a za rok tu získal místo v brněnské redakci Lidových novin. Hned zpočátku ztvárnil „svůj“ velký soudní případ. Na tu dobu vzpomíná Ivan Olbracht: „Byla to novinářská senzace, když se lyrik Těsnohlídek stal redaktorem Soudní síně brněnského deníku. Mladý žurnalista dokázal brzy, že mu toto ovzduší svědčí, a upozornil na sebe vtipem a smyslem pro místní dialekt a vyjadřovací schopnosti rázovitosti malého brněnského českého člověka.“

Nadšení pro mladistvý anarchismus u Těsnohlídka brzy ustoupilo síle vidět za vším člověka a posuzovat jej podle skutků. Z básníka Těsnohlídka se stal soudničkář – realista. Čím déle žil na Moravě, tím více poznával rub a líc života, tím více se sblížil s hantýrkou brněnské periferie a používal ji při svém soudničkářském řemesle. Vedle toho pilně psal svá díla. Román Kolonia Kutejsík, Poseidón, Vrba zelená, Pohádka o zakleté Lúčance.

Těsnohlídek miloval les a jeho samotu. Byl dvakrát neúspěšně ženatý – stával se zamlklým samotářem. Hledal v Bílovických lesích odpovědi na otázku, Co je život? Dostal je občas od bodrého lesníka nebo od rázovitého hajného. Krátké rozhovory mu poskytly inspiraci k jeho úsměvné knížce, která měla u čtenářů veliký úspěch. Povídání o dobrodružstvích chytré lištičky se stalo oblíbenou knížkou dětí i dospělých a přivedlo tehdy už slavného skladatele Leoše Janáčka k nápadu povídku zhudebnit. Byl to šťastný nápad pro oba muže. **Lišku Bystroušku** přijalo Národní divadlo a už premiéra měla obrovský úspěch.

Podařilo se mi promluvit si ještě s žijící první Liškou Bystrouškou paní **Hanou Zavřelovou** (maminkou zpěváka Karlínského divadla Miloše Zavřela a babičkou dnešního herce Vlastimila Zavřela).

„Bylo to úžasné,“ řekla mi. „Jen jsem nechápala, proč se ten pán v loži vedle Leoše Janáčka neusměje? Byl vážný, smutný, jen sem tam mu v očích kmitla radost, když mi nesli oba s Janáčkem veliký koš květin. Tam jsem prvně Těsnohlídka poznala. Bystrouška nám všem udělala radost pro své alegorické zaměření, byla poutavá, poučná a veselá. Jen její autor veselý nebyl...“

Roku 1920 procházel Rudolf Těsnohlídek Bílovickými lesy. Byl Štědrý den. Chodíval tudy stále, zvláště ve sváteční dny. Pojednou viděl pod velikým stromem na zašpiněné peřince malé děcko. Novorozeně. Bylo promrzlé do fialova, takřka bez života. Les pustý a prázdný, nikde nikdo. Těsnohlídek vzal tohle jezulátko do náručí, dechem je zahříval, zabalil je do své šály a pospíchal na četnickou stanici. Ještě se zastavil, rozhlédl se, ale les byl pustý, prázdný.

Dítě bylo dáno do rodiny a vychováno. Stalo se symbolem dalšího počinu R. Těsnohlídka... Na Moravě pak vznikl dětský domov a ve vánoční dny byl od té doby stavěn každoročně Vánoční strom republiky...

Roku 1928 se Těsnohlídkovi dobří přátelé domnívali, že zasmušilý autor se konečně rozveselí. Oženil se potřetí. Měl uznání čtenářů, knížka a Bystrouška mu přinesly konec bídy. Tragiku Těsnohlídkova života však dovršil dvanáctý leden toho roku, kdy spáchal sebevraždu. Nikomu už neřekl, zda odpověď na svou věčnou otázku konečně poznal. **Dagmar Štětinová**

(autorka je spisovatelka)

Nová učebnice ruštiny

Seminář pro učitele středních škol o novém učebním komplexu ruštiny s názvem Klass 1!, Klass 2! a Klass 3! (nakladatelství Klett, vazba na CD a www.klett.cz) uspořádala Střední škola s rozšířenou výukou cizího jazyka při Velvyslanectví Ruské federace v ČR a Klub Rusko v Praze 6, dne 31. října 2011.

Setkávání se slovanskou poezií: bratia Slováci

Miroslav Válek (1927-1991), významný slovenský básník, publicista, překladatel (z němčiny, ruštiny, řečtiny, francouzštiny a češtiny), redaktor a šéfredaktor časopisů, poslanec, ministr kultury. Vystupoval proti schematismu a deklarativnosti. Řada básnických sbírek intimní lyriky, originálních metafor. Česky např. výbor Opakování ohně (1983), publicistika Umění mít umění.

(vac)

SKLAMANIE

Vyhadzujem si svoje sklamanie
jak starý klobúk z minulého roku
a niekedy keď vietor zavanie
pozerám naňho vraviac bez nároku:

Sklamanie nie je hračkou
pre mačiatka
jak klbko nití ktoré gúľajú si
Dávajte pozor To je krehké
Skrátka
nech každý mlčí Nech to skúsi

Nech skúsi ako chutí úder do hlavy
ktorá je zvyklá iba na objatia
a keď sa pri tom dobre pobaví
vie moje meno Môžeme byť bratia

HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE

Na východ od Karpat

Plzeňský cyklus kulturních večerů o východoslovanských zemích

Kultura zemí východních Slovanů bývá často v České republice opomíjena. Ukrajinců, Bělorusů a Rusů však v Česku žije, pracuje, podniká a studuje mnoho.

Centrum na podporu integrace cizinců – Plzeň se rozhodlo udělat krok pro překonání bariéry, kterou velká část Čechů proti svým východním příbuzným staví, a prezentovat východoslovanské země a jejich obyvatele v cyklu kulturních večerů pod názvem **Na východ od Karpat**.

V prostorách M-Klubu v Plzni-Skvrňanech se po tři podzimní úterky konal nejprve ruský, poté běloruský a nakonec ukrajinský večer.

Na ruském večeru si mohli návštěvníci poslechnout klasické ruské lidové písně v doprovodu hudební skupiny Kalinka z Plzně a vynikající oděský šanson v podání další plzeňské kapely Děsy z Oděsy. Vystoupila zde taneční skupina Nautilus z Prahy. O Rusku ve své krátké přednášce promluvila Elena Tulupová. Zájemci se mohli naučit lidový tanec v rámci workshopu, který vedla profesionální instruktorka z pražské organizace Cennější než perla. V prostoru M-klubu byly vystaveny krásné fotografie z Moskvy a Sibiře cestovatele Marka Hudce. Na závěr večera návštěvníci okusili speciality ruské kuchyně – polévku šči, pelmeně, rybí karbanátky a pirožky. Vynikající občerstvení pak mohli zapíjet čajem uvařeným v pravém ruském samovaru.

Běloruský večer návštěvníkům přinesl přednášku Pavla Kotaua o Bělorusku a jeho komplikovaných dějinách. Dále pan Kotau se svými přáteli předvedl tradiční lidové tance z Běloruska a jeden takový tanec na závěr večera návštěvníky naučil. Ve znamení běloruského folkloru se neslo i vynikající vystoupení dudáka Vitalie Čimoščanka a zpěváka Avilina Činocha. V hudebně pestrém programu se dále představil písničkář Vladimír Gončar a mladičká cimbalistka Diana Kuzhalinova. Maria Kaňovská-Miskievičová představila zábavnou formou běloruský jazyk. Návštěvníci běloruského večera mohli zhlédnout krásy Běloruska na fotografiích mladých fotografů Katěriny Měžavěcové, Světlany Dubavěcové, Viktorie Bochanové, Anny Kuzněcovy, Taji Spasskové a Vitalije Raskalova. Návštěvníci měli příležitost ochutnat speciality běloruské kuchyně: polévky cholodnyj boršč a cholodnik, golubce, drániky, zapékanku a opět pirožky.

Závěrečný ukrajinský večer nabídl návštěvníkům vystoupení oblíbené pražské hudební skupiny Ignis. Bohdan Rajčinec z Ukrajinské iniciativy v ČR poutavě prezentoval Ukrajinu návštěvníkům ve své přednášce. Maria Prokopjuková ze Sdružení Ukrajinek ČR potom představila tradiční vyšívání a výrobu lidových ozdob, kterou si na konci večera návštěvníci vyzkoušeli. Návštěvníci mohli zhlédnout poutavé fotografie Zdeňka Navrátila, které představil Oleksa Livinsky z časopisu Porohy. Nechyběla ani možnost ochutnat speciality ukrajinské kuchyně: ukrajinský boršč, vareniky, kabačkovyje blyniky, sýrniky a salát šuba.

Téměř tři sta návštěvníků cyklu Na východ od Karpat si zcela jistě odneslo příjemný zážitek, ať už díky poutavé hudbě, krásnému tanci, zajímavým informacím nebo vynikajícímu jídlu. Kromě Rusů, Ukrajinců a Bělorusů bylo mezi hosty mnoho Čechů. A tak je možné se domnívat, že záměr, se kterým byl cyklus Na východ od Karpat pořádán, se naplnil. **Bernard Kalný**

Car Petr I. v lázních nelenil

Před 300 lety vítaly Karlovy Vary ruského cara

„Rusko v Karlových Varech" – zosobněné vládcem, carem Petrem I. Velikým, který se zde před 300 lety léčil. Takový je obsah knížky, která seznamuje s pobytem ruského vládce v Karlových Varech r. 1711 a 1712, a to z nejrůznějších hledisek.

Vítala hosty, kteří přišli na pozvání generálního konzula RF Sergeje Ščerbakova 12. října do Grandhotelu Pupp v Karlových Varech. Bylo zde organizováno vzpomínkové setkání při příležitosti 300. výročí od 13. září 1711, kdy lázeňské město tehdy s 900 obyvateli slavnostně vítalo cara Rusi s jeho mírovou vojenskou misí v rozsahu praporu, doprovázenou oficiálními zástupci Rakouska.

Ve Velkém sále Grandhotelu Pupp K. Vary generální konzul Ruské federace S. V. Ščerbakov společně s primátorem K. Var Petrem Kulhavým vítali účastníky zmíněnou knihou.

Více možností přečíst si milý dárek – písemnou vzpomínku, psanou v staroruštině o době cara Petra I., měl a má každý z účastníků v klidu domova. Knížku napsal v r. 1902 MUDr. A. F. Gatter. Při příležitosti letošního výročí byla vydána Generálním konzulátem RF v K. Varech pod záštitou Evropsko-ruské a První česko-ruské banky v Moskvě a v Praze.

Hlavním námětem je pobyt cara Petra I. v K. Varech. Car – pacient a lázeňský život. Řada událostí s tímto spojených. Méně obvyklé jsou však popisované skutečnosti, jako například, že car svým každodenním životem naplňoval

Obálka vzpomínané publikace o pobytu Petra I. v Karlových Varech, kterou napsal dr. A. Gatter

též činnost soustružníka, vojáka-střelce, opracovával slonovou kost, dřevo v dílně svého kolegy-řemeslníka, ve spolupráci s ním, nebo i sám. Naplňoval život řádného občana, poznávajícího osobně a na svých nohách město, okolí, místní lesy, památky apod.

Kniha dále seznamuje čtenáře s přátelským vztahem ruského cara a místního stolaře Františka Titla, a to přímo v jeho dílně.

Společně tam vytvořili hrací trojhranný stůl s uměleckou výzdobou, soustruženými nožkami, rohovými výplněmi pro esa karet a červenou sedmu i mince. Tři vysoustružené nožky a ozdobná vrchní deska je dílem cara. Připojená destička nese text: Anno 1711 den 9 November drechste Seine Majestat Car Peter I. aus Moskau die drei Tischfüsse zum, Andenken an Karlsbad.

Také MUDr. L. Ch. Tilling ze saského města Annaberg ve své knize popisuje Karlovy Vary poloviny 18. století. Vzpomíná dům mistra Heidmanna na Staré Louce s názvem Roter Adler, kde se nacházel soustruh, na němž Petr I. pracoval. Popisuje tabatěrku ze slonové kosti, vyrobenou a darovanou carem duchovnímu Matyáši B. s textem: „Me Sua Manu fecit Petrus I. Magnus czarus Moskovie in Termis Carolinis A. 1712."

Nalezla se další tabatěrka, vyrobená carem z dubového dřeva. Některé věci se podařilo najít, jiné ne. Mnoho, včetně soustruhů zlikvidoval požár K. Var z r. 1759.

Nejen tímto oborem se Petr I. zabýval. V 18. století v K. Varech, podobně jako v dalších místech, se organizovaly skupiny střelců pro kratochvíli i zajištění obrany. O spolupráci s nimi svědčí dochované fotografie.

Život cara v K. Varech je spojen s řadou povinností vládce, také cestovatele, poznávajícího přírodní krásy a místní zvláštnosti, život lidu, církve, společnosti. Významné je též seznámení a spolupráce s filozofem objektivního idealismu a matematikem Gottfriedem Wilhelmem Liebnitzem. Podobně s lékařem MUDr. Šoberem, který nakonec odjíždí s carem do Ruska, kde se věnuje výzkumu minerálních vod.

Různá poznání, diplomatické a jiné vztahy, řešení společně s normálním životem člověka. To vše je spojeno s Petrem a Karlovými Vary včetně opakovaného pobytu v K. Varech syna Alexeje Petroviče a dalších rodinných příslušníků. Také umělců, vědců, vojáků a dalších nejrůznějších profesí.

Na dřevěném podnoží kříže nad Karlovými Vary na památku svého pobytu zde Petr I. vyřezal písmena: M.S.P.I. (Manu sua Petrus I. Imperator).

Od dob cara Petra I. uběhla staletí. Karlovy Vary byly, jsou a jistě i budou místem, kde se národy české kotliny a Ruska v přátelství a společném zájmu setkávaly a budou dále setkávat.

Jistě jim k tomu budou vždy přítomny vzpomínky na velikého člověka, vládce, umělce, politika i řemeslníka.

Jistě bude prospěšné v místech, kde Petr I. pobýval, umístit na jeho památku jeho sochu jako památníku. (SV)

Co byl „Rižský mír"

Jde o zapomenuté výročí, na které letos zapomněla i Slovanská vzájemnost, přestože se to týká právě jejího „regionu": 18. března 1921 uplynulo od něho – od „Rižského míru" – 90 let.

Co byl „Rižský mír"? Byla to dočasná dohoda, která diktátem vůči oslabenému Rusku ukončila bratrovražednou válku dvou slovanských národů – Polska a (sovětského) Ruska. Jejich konflikt začala v únoru 1919 vojska polského diktátora maršála Pilsudského ve snaze obsadit co největší díl tehdy málo bráněného území na východ od Brestu.

Polská armáda došla krátce po zahájení bojů na přelomu dubna a května 1920 dokonce do Kyjeva. Sovětské Rusko, vysílené první světovou válkou a občanskou válkou, se sice v protiofenzivě pokoušelo dobrodružně obsadit Varšavu, nicméně v srpnu 1920 Rudá armáda špatně velená Michailem Tuchačevským a pod statečným tlakem Poláků utrpěla na Visle porážku. Jen v bitvě o Varšavu, jak uvádějí ruský historik Svjatoslav Rybas a jeho dcera spisovatelka Jekatěrina Rybasová (v knize Stalin: Názory i strategie), se na 100 000 rudoarmějců dostalo do zajetí (v zajateckém táboře Tuchol jich 22 000 podle tohoto zdroje zahynulo).

Později, zejména po porážce na řece Němenu, musela Rudá armáda vypít kalich hořkosti z vojenských neúspěchů „na polské frontě" až do dna a 12. října 1920 přistoupit na příměří, které bylo 18. března 1921 stvrzeno v lotyšské Rize (proto Rižský mír).

Dodejme, že to byla pro sovětské Rusko dohoda dosti potupná, něco jako malý Mnichov: **muselo přijmout tvrdé polské podmínky, podle nichž tehdy přišlo o území, na kterém žilo asi 14 milionů lidí, převážně běloruské a ukrajinské národnosti.** Muselo dále zaplatit 30 milionů rublů ve zlatě, ztratilo 300 lokomotiv, 435 osobních a 8100 nákladních železničních vozů.

List Pravda v pozdějších letech (1927) odsoudil varšavskou protiofenzivu Tuchačevského jako „zneužití revolučních hesel", což bylo podle listu i varováním vojenským činitelům před zneužíváním podobných „revolučních situací".

Dodejme, že zanedlouho **před** sovětsko-polskou válkou britský ministr zahraničních věcí lord G. N. Curzon vytyčil polsko-sovětskou hranici, procházející Brestem-Litevským, a podle jeho jména vešla do dějin jako **Curzonova linie**. Tehdejší polský diktátor Pilsudski ji však neuznal a vtrhl na sovětské území do velké hloubky.

Západní Bělorusko a západní Ukrajina, kde po roce 1921 zavládla polská okupační správa, bylo pak na podzim roku 1939, po dohodě Molotov-Ribbentrop, vráceno pod sovětskou svrchovanost. **Polská územní expanze z doby Rižského míru byla tak anulována.**

Curzonova linie se vrátila do historie po jaltské konferenci USA, SSSR a Velké Británie v únoru 1945 a poté se opět stala – v souladu s lordem Curzonem – oficiální polsko-sovětskou hranicí. (zh)

Fučík se vrací

Socha našeho národního hrdiny Julia Fučíka, která stávala před hlavní branou na Výstavišti v pražských Holešovicích, se po více než dvaceti letech po jejím odstranění opět může vrátit na veřejné prostranství v metropoli na Vltavě. Přibližně na přelomu března a dubna 2012 bude instalována v areálu Olšanských hřbitovů, v sousedství sochy české novinářky a veřejné pracovnice umučené v nacistickém koncentračním táboře Jožky Jabůrkové, nedaleko od sochy Jana Švermy, národního hrdiny, který v boji s fašismem padl za Slovenského národního povstání, a poblíž rudoarmejského pohřebiště vojáků, kteří přinesli na jaře 1945 svobodu.

Jan Jelínek,
předseda Společnosti Julia Fučíka

Neušlo nám

■ Němčina Hlučínsku na vzestupu?

Na Hlučínsku je němčina na vzestupu, i když moderní angličtina ji zatlačuje do pozadí. V žádostech o pas se sice uvádí jako mateřština „němčina", ale ve skutečnosti jsou u mládeže znalosti němčiny velmi slabé. Stovky mladých cestují z Hlučínska za prací do Německa, ale jako občané Spolkové republiky Německa nejsou schopni s německými zaměstnavateli se německy dorozumět. Pro mnohé Němce mnozí z Hlučíňáků nejsou dosti němečtí, pro Čechy zase jsou málo čeští. Poměry na Hlučínsku se pro mnohé staly tragické po vzniku druhé světové války. V okupovaném Hlučínsku museli rukovat i mladí Hlučíňáci, kteří německy ani neuměli. Mnozí z nich padli zbytečně.

■ Chorvatsko odškodňuje

Již před šesti lety byla bilaterální smlouva o odškodnění Podunajských Švábů s Rakouskem projednána, ale v chorvatském parlamentu byla zasunuta do zásuvek. Před ratifikací varoval tehdejší český premiér Jiří Paroubek, který se toho obával kvůli stále rostoucím požadavkům sudetských Němců. Podunajští Švábové jsou potomky bývalých Rakušanů, které Habsburkové po osvobození Maďarska od Turků usazovali v Panonské nížině, přičemž po první světové válce z 1,5 mil. Švábů byla část rozdělena na Maďarsko, část na Rumunsko a Jugoslávii. Po druhé světové válce byli Švábové vysídleni, mnozí našli druhou vlast v Německu.

■ Sarajevo 1941-45

Nakladatelství Cornell University Press vydalo v Itace v r. 2011 publikaci Emuly Greble Sarajevo 1941-45. Na 604 stranách se v knize pojednává o osudech muslimů, křesťanů a Židů v „Hitlerově Evropě". Publikace popisuje i události, které způsobila fašistická Ustaša, zavádějící „nový řad" v tzv. Nezávislém Chorvatsku. Loutková chorvatská vláda za Hitlerovy podpory nemilosrdně prováděla etnické čistky proti „Neárijcům". Tisíce Židů a Romů byly deportovány a vražděny. Také pravoslavní Srbové byli systematicky pronásledováni. Katolická církev byla zajedno s Ustašou a snažila se o asimilaci pomocí hromadných křtů pravoslavných Srbů na katolickou víru. Také muslimové se dostali do prekérní situace. Nejdříve jim Chorvaté slibovali autonomii, ale brzy se stali degradovanými občany druhé třídy.

V Chorvatsku probíhala občanská válka mezi Ustašou, četniky (srbští pravicoví monarchisté) a partyzány. Početná přítomnost chorvatských a německých vojsk bránila partyzánům dobýt Sarajevo, takže město osvobodili až koncem války.

■ Putin a „noční vlci"

V Novorossijsku se konal sraz „nočních vlků", kterého se zúčastnil také premiér Putin na svém tříkolovém Harleyi. Většinu „nočních vlků" tvoří úspěšní podnikatelé, nebo bývalí veteráni z Afghánistánu a ti jsou pro „zdravý životní styl bez alkoholu a drog, pro vlastenectví a svobodu".

■ Dvojí metr v německé politice

Na přelomu 19. a 20. století putovali „pruští Poláci" do dynamicky narůstajícího Porýní, takže Bottrop získalo název Malá Varšava. Duisburg-Homborn se lidově nazýval „Polsko na Rýnu". Mnozí z těchto Poláků se po první světové válce přestěhovali do uhelných oblastí Belgie a Francie, nebo se vrátili zpět do nového polského státu.

Spolky Poláků v Německu mají chronické podfinancování. Polsko poukazuje na to, že SRN ročně vydává 25 milionů eur na podporu německé menšiny (asi 150 000 lidí). Poláci v Německu nedostávají od německé vlády nic, ačkoli Poláků je v Německu nejméně desetkrát více než Němců v Polsku. Oba státy se zavázaly 17. 6. 1991 podporovat menšiny. Poláci dohodu plní vzorně. A Němci? List Gazeta Wyborcza uvádí, že Polonia v Německu jsou poslední obětí „třetí říše", která nebyla ze strany Německa rehabilitována.

Stranu Historie řídí a rediguje Julie Masopustová, sloupek připravil Jaroslav Liška.

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Milí čtenáři, zamysleme se...

Nacházíme se v poněkud výjimečné – vánočně-silvestrovsko-novoroční době. Také my bilancujeme, zamýšlíme se, plánujeme. Leccos si řekneme na toto téma v nejbližším už 150. čísle. Něco si však nechci nechat až na příští rok. A co je tím „něčím“?

Z hlediska tématu, jímž se chci nyní zabývat, mám na mysli společnou práci čtenářů i redakce Slovanské vzájemnosti, která nás čeká vzápětí po Novém roce. Její obsah naznačuje iniciativa vyjádřená dopisem zástupců brněnských organizací, jež jsou sdruženy v tamějším občanském sdružení Ochrana památníků osvoboditelů z roku 1945.

Ano, jde o dopis brněnskému primátorovi, který jsme zveřejnili ve 147. čísle SV. K němu jsme pak v komentáři dodali, že zmíněná brněnská iniciativa překročila svým dosahem rámec jihomoravské metropole. Pochopitelně tedy vyvolala zájem i pozitivní ohlas účastníků slovanského aktivu ve Vsetíně. Nešlo tu ovšem o formální, deklarativní souhlas – Slovanský výbor ČR rozhodl při této příležitosti o postupu, který má myšlenky vyjádřené v brněnské iniciativě rozšířit do dalších krajů, měst, vesnic, škol a pracovišť. Se zněním dopisu z Brna jsou seznamováni i příslušní ústavní činitelé...

Blíží se 66. výročí osvobození naší země z nacistické poroby. Někteří lidé považují toto období za „odbytou“, dnes už překonanou minulost. Víme rovněž, že obdobný problém řeší i jiné evropské státy. Pouhé nářky by ovšem nepomohly. Chopme se tedy brněnské iniciativy jako výzvy, která přichází ve vhodném období. Společně bychom nyní měli přemýšlet jak využít nadcházejícího výročí (ačkoli nepatří k těm „kulatým“) k práci, jejíž výsledky se pak promítnou v životě co nejširšího okruhu občanů naší země, mezi nimi především mládeže.

Námětů k přemýšlení je nepřeberně. Uvedu alespoň jeden, týká se Prahy – v souvislosti s brněnským dopisem jsme ho připomenuli také v minulém čísle: každý den procházejí lidé od pražského hlavního nádraží Vrchlického sady k Bolzanově ulici. Právě zde je už řadu let umístěno významné sochařské dílo národního umělce Karla Pokorného nazvané Sbratření. Kolik z těch, kdo zde procházejí, alespoň přibližně ví, s jakým skvostem se zde míjejí?

Nikomu z kolemjdoucích jsem zde takovou otázku dosud nepoložil – nedá mi však, abych k přemýšlení nebo k obnovení paměti neuvedl alespoň několik skutečností: jak už bylo řečeno, sousoší Sbratření vytvořil Karel Pokorný, žák Josefa Myslbeka, národní umělec.

Budiž řečeno, že umělecké dílo, s nímž se setkáváme ve Vrchlického sadech, není originál. Význam uvedené bronzové kopie to ovšem nikterak nesnižuje. Naopak – stačí ohlédnout se do nedávné historie: o vytvoření originálu tohoto sousoší požádal Karla Pokorného pro své město – Českou Třebovou – jeden ze zdejších občanů vzápětí po svém návratu z nacistického koncentračního tábora. Výslovně šlo o připomenutí zásluh vojáků Rudé armády na porážce nacismu a osvobození Československa. Pokorný se pak inspiroval skutečnou událostí, která se udála 9. května 1945 v Praze, byla zaznamenána neznámým autorem na fotografii a později zveřejněna: sovětský voják se zde objímá s řadovým českým občanem, který odhodil před tímto setkáním své jízdní kolo kamsi k chodníku, aby mohl pozdravit osvoboditele.

Všichni tři, o nichž mluvím v tomto odstavci, měli tedy své jméno. Řekněte sami – není to i po tolika letech až detektivní námět?

A jaké byly další osudy? Originál Sbratření byl umístěn v České Třebové na tamějším Starém náměstí, kde zůstal do roku 1996. Po rekonstrukci náměstí našlo sousoší – podle informací z internetových stránek České Třebové – svůj dnešní domov na Bezručově náměstí, poblíž železničního i autobusového nádraží, v blízkosti železniční polikliniky.

Kopie Pokorného díla byla v Praze instalována nejprve v parčíku naproti pražskému hlavnímu nádraží. Po změnách souvisejících s výstavbou zdejší severojižní magistrály byla zapůjčena do budovy někdejšího Federálního shromáždění, odkud se pak vydala na prostranství ve Vrchlického sadech.

Trvám na svém názoru, že ačkoli jde o kopii, současný stav památníku není uspokojivý. Jeho údržba není dostatečná, několik kvádrů, na nichž se nachází podstavec sousoší, z neznámého důvodu chybí, text, který by kolemjdoucí orientoval v symbolickém i zcela reálném významu místa, kudy právě prochází, tu nikdy nebyl.

Spojme si nyní brněnskou iniciativu s tím, co zde bylo řečeno! Lze vůbec spočítat, kolik je takových míst, která připomínají současnou situaci, v níž se nachází v této úvaze zmíněné sousoší?! Je to výzva adresovaná i každému stoupenci Slovanské vzájemnosti.

Miloš Prošek

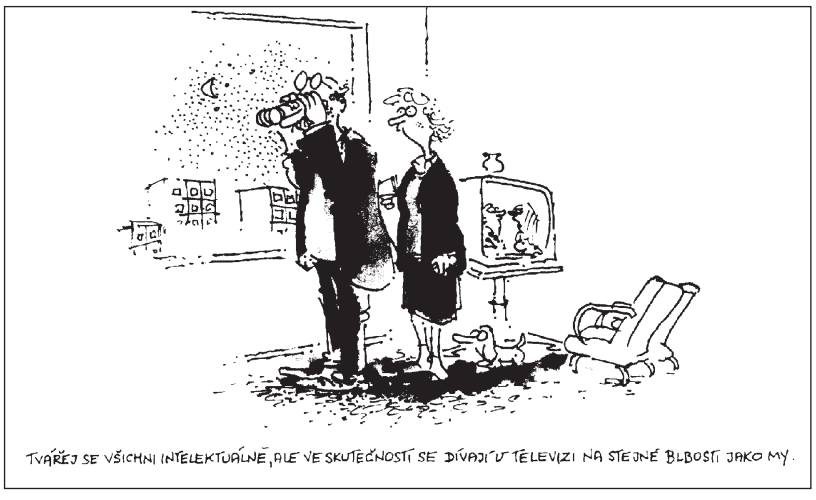
Fejeton

Kultura z jednoho hrnce?

Jeden z mých přátel vysvětluje nyní zaváděnou multikulturu německým slovem Kultureintopf. To znamená „kultura z jednoho hrnce“. Prý mu připomíná někdejší nepříliš oblíbené jídlo zvané Eintopf, směsici nejrůznějších potravin – masa, zeleniny, brambor, zelí, řípy a všelijakých přísad – vařených pohromadě v jednom hrnci. V Čechách se taková směsice – samozřejmě bez masa – objevila za německé nacistické okupace. Zmíněný přítel také tvrdí, že naše kultura je už dost obohacena celou řadou italských, francouzských, čínských, indických i mexických restaurací a naše česká kuchyně už zná množství cizokrajných ingrediencí i kdysi nám neznámých tropických plodů. Jistě je to obohacení naší gastronomie, která je důležitou součástí kultury národa. Pověz mi, jak jíš, a já ti povím, jaký jsi, praví jedno mezinárodní pořekadlo. Německý historik Franz Herre se promícháním různých gastrokultur zabývá ve své knize Dokonalý labužník (Der vollkommene Feinschmecker). Odvolává se na takové „gastrosofické“ velikány, jako byl Francouz Brillat-Savarin, a připomíná, že multikultura v gastronomii se uplatňuje zejména při mezinárodních politických jednáních a při státních rautech. Bývá považována též za určitou formu korupce nebo i ovlivňování médií.

Multikultura – nejen gastronomická – není v dějinách jevem neznámým. I Římané rádi přejímali například řeckou kulturu a považovali ji za vyšší. V oblibě byly zvláště pitky „dle řeckého obyčeje“, Bibere graeco more znamenalo, že předseda pitky stanovil míru, kolik se má vypít, i v jakém poměru se má mísit voda s vínem. Pronášeny byly četné přípitky, přičemž se muselo vyprázdnit tolik číšek, kolik písmen mělo jméno slavené osoby. Někdy ale Římané tu „multikulturu“ přepískli. Satirik Juvenális kritizuje, že v módě je řečtina: „Jaký to hnus, že nemůže půvabná žena/ cítit se Římankou pravou,/ že musí se Řekyní tvářit,/ Athéňankou zdát sulmonská dcerka!/ Je řečtina v módě, třebaže větší je hanba, když našinec latinsky nezná... Takže: opět nic nového, když v současné době je čeština – patrně v rámci multikultury – prošpikovávána množstvím anglických slov, zatímco „tu naši písničku českou“ pomalu v rozhlase a televizi už ani neslyšet.

S přáteli jsme se nakonec shodli, že u nás máme multikultury už dost. Přejímali jsme po tisíciletí to nejlepší, co v Evropě v kultuře bylo. A současný kulturní Eintopf není třeba zbytečně přeplácat cizokrajnými, exotickými ingrediencemi a českou kulturu odnárodňovat. ***Miroslav Kubín,*** *Chlum u Třeboně*

Mistru Vladimíru Renčínovi, jehož dvě kresby i dnes rádi reprodukujeme, redakce SV srdečně blahopřeje k udělení medaile Za zásluhy a k jeho nedávným 70. narozeninám!

Stránku Listárna řídí a rediguje Miloš Prošek.

Generál Šádek – 90!

Devadesátin se 24. prosince dožívá **generálporučík František Šádek**, někdejší velitel Pohraniční stráže, poté předseda ÚV Československého svazu protifašistických bojovníků, válečný veterán – účastník Slovenského národního povstání. Blahopřejeme! (SV)

Rodný dům K. H. Borovského

Díky Ivo Havlíkovi, novináři a fotografovi z Přibyslavi, došla nám ověřená zpráva, že v Borové u Havlíčkova Brodu bylo v říjnu obecním úřadem doslova ze dne na den (dočasně, jak obecní úřad uvádí) uzavřeno muzeum v rodném domě Karla Havlíčka Borovského, shodou okolností před 190. výročím narození slavného rodáka (o tomto výročí obsáhle psal Vladimír Mlejnecký v č. 147 Slovanské vzájemnosti v článku Přislibujte si mě, vyhrožujte si mně, přece zrádcem nebudu!).

Rodný dům Karla Havlíčka Borovského v Borové u Havlíčkova Brodu podle snímku Jaroslava Šnajdra (Právo 27. 10.)

Bývalá zaměstnankyně muzea a jeho průvodkyně Hana Půžová uvádí, že obec nehledala jiné cesty jak situaci řešit, neboť na něj ročně doplácí asi 300 000 korun. Cituje ji v regionálním vydání Práva Jaroslav Šnajdr (17. 10.).

Podle našeho zdroje obci nepomáhá ani krajský úřad, ani Ministerstvo kultury ČR (rodný dům je už osmdesát let národní kulturní památkou). Dělalo se prý málo i pro propagaci muzea. Hlavními jeho návštěvníky byli dosud převážně v letních měsících účastníci autobusových zájezdů. V muzeu je i knihovna, která má na deset tisíc svazků.

Havlíčkovi krajané si výročí narození svého slavného rodáka připomněli už v září průvodem k jeho pomníku, položením květin a kulturním programem.

Blahopřejeme!

- **Marie Vrzalová** z Prahy, aktivní členka SV ČR, na kterou je možné vždy se obrátit, se dožívá 5. prosince 83 let.
- **Bohumila Špůrková** z Valašského Meziříčí své 75. narozeniny oslaví 10. prosince.
- **Václav Duczynski** v Plzni své 82. narozeniny oslaví 18. prosince.
- **Štěpán Rozehnal** oslaví ve Valašském Meziříčí 85. narozeniny 19. prosince.
- **Hana Slepičková** z Prahy-západ bude slavit své 70. narozeniny 20. prosince.
- **Karel Mevald** z Prahy 6, předseda revizní komise SV ČR, své 79. narozeniny oslaví 21. prosince.
- **Zdeňka Lejhanzová** z Plzně se dožívá 22. prosince 89 let.
- **František Kožíšek** v Rychnově nad Kněžnou se dožívá 23. prosince 88 let.
- **František Slavíček** z Prahy 4, dlouholetý aktivista SV ČR, své 86. narozeniny oslaví 25. prosince.
- **Milan Zelenka** z Postoloprt se dožívá 75 let 25. prosince.
- **Milada Hnátková** z Prahy 6, dopisovatelka Slovanské vzájemnosti, oslaví své 80. narozeniny 26. prosince.
- **Miroslav Císař** z Prahy 6, místopředseda SV ČR, spolupracovník B. Chvály, oslaví 28. prosince své 87. narozeniny.
- **Vlasta Babovcová** ve Vsetíně, organizátorka vsetínského aktivu, oslaví 30. prosince své 70. narozeniny.
- **Zdeňka Musilová** z Prahy 4 se dožívá 84 let 30. prosince.
- **Vladimír Šaur,** jazykovědec, spolupracovník Slovanské vzájemnosti, oslaví 74. narozeniny 30. prosince.

Všem jmenovaným i nejmenovaným oslavencům blahopřejeme.

Douška: *Srdečně děkuji za blahopřání k 55. narozeninám (viz minulé číslo). Jsem ale vedoucím tajemníkem OV KSČ, nikoli KSČM, jak jste uvedli.*

Rudolf Volný *Vyškov*

Pane premiére, z koně dolů!

Dalo by se říci – i s odstupem času – konečně se tak stalo! Po týdnech trvající nespokojenosti občanů a sociálním zemětřesením byl doslova dotlačen na Šluknovsko pan premiér Nečas. Prý se seznamoval se stavem věci, bude hledat řešení, snad i pomoc. Na rozdíl od pana prezidenta, který řešení nalezl rychle. Ten poradil vládě nasadit represivní složky, a tím problém vyřešit. Toto jednoduché řešení patří již do minulosti. Ukazuje se ale, že vláda jak minulá, tak i ta současná zdejší otázky sociální neřešila. Měla nejspíše jiné informace.

Přitom stačilo zeptat se starosty z té nejmenší zapadlé vesnice Šluknovska. Pan starosta by asi řekl následující: „Šluknovsko je zapadlý, ale krásný kout české země. Avšak žít zde, pane premiére, je těžké, velice těžké. Musíte mít rád tento kus naší české země a musíte se smířit s tím, že vrchnost na vás po léta zapomíná. Že my, zdejší občané, stojíme vždy na konci rozpočtové řady. Výdělky jsou zde hluboko pod celostátním průměrem. Nejsou ani pro život, ani pro smrt. Pracovní úřady nám nemohou téměř nic nabídnout. Prázdné továrny už léta oznamují konec textilního průmyslu. Zaměstnanci, ti kvalifikovanější, odcházejí. Tento kraj potřebuje perspektivu, pokud ji vezete, budeme Vám vděčni, pokud vezete jen sliby a rady, tak to už nejste první a asi ani poslední...“ Poslechněte si pana starostu, asi má pravdu...

Slibů zde bylo dáno hodně. Navíc Šluknovsko není jediným místem, kde vzniká sociální napětí. Obdobně jsou na tom další města a obce. Jsou to zejména místa s vysokou nezaměstnaností. Ona pomyslná časovaná nálož tiká i jinde. Vláda se musí probudit. Už dnes je pozdě. Zanedbala vše, co se dalo. Silová řešení nepatří do naší společnosti. Nasazení těžkoděnců, vodních děl, tím se snad nebudeme v Evropě chlubit. Tak sesedněte – a rychle pojďte mezi lid. **Přemysl Votava,**
místopředseda České strany národně socialistické

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 149/2011, cena 8 Kč.
Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc.
Vydavatel: JUDr. Jaroslav Weber, Dürerova 2, 100 00 Praha 10.
Řídí redakční rada: Zdeněk Hoření (šéfredaktor), Karel Dostál, Eva Holečková, Stanislav Hrzina, Jan Jelínek, Julie Masopustová, Miloš Prošek, Jiří Stano, Mirko Svoboda, Jana Vacková.
Rukopisy přepsala Mgr. Libuše Koukalová, distribuci vede Alexandr Pospíšil.
Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel./fax: 222 897 261, internetová adresa: http://slovanvyborcr.hostuju.cz.
Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz. Nevyžádané rukopisy nevracíme.
Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.
Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 21. 11. 2011.
Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.